

νονοί. ἐπὶ γὰρ τούτων πάντων κοινὸν μὲν εὐρίσκεται τὸ πρᾶγμα, κοινωρία δὲ οὐ συνέρτηκεν.

Κυρίλλ. Προ σοκίο ἐστίν, ὅτε κοινωρία ἡγήσεται, κοινὸν δὲ πρᾶγμα, ὅτε εἰς δύο περιήχθη μὴ ἐπὶ τῆδε, ἀπὸ ληγάτου τυχόν, ἢ ἀγοράσεως, ἢ κληρονομίας, ἢ ἀπὸ δωρεάς.

οὐκ ἀρκεῖ] Στεφάνου. Ἐπὶ τούτων τῶν θεμάτων, ἔνθα μὴ διαθέσει f) κοινωρίας κοινὸν ἐκτησίμεθα πρᾶγμα, τότε φαμίλιας ἐρικισκοῦνδας ἢ κομμοῦνι διβιδούνδο παρέχεται.

ἐπὶ τοῦ ληγατενομένου] Ἐπὶ τούτων γὰρ ἢ τὸ φαμίλιας ἐρικισκοῦνδας b) ἢ τὸ κομμοῦνι διβιδούνδο δίδεται. ὅτι καὶ οἱ κοινωνοὶ καὶ οἱ κοινοπρακταὶ κινούσι τὸ κομμοῦνι διβιδούνδο, ἀνάγνωθι διγ. λβ'. h) τούτου τοῦ βιβλίου.

κεχώρισμένως ἀγοράσωμεν] Στεφάνου. Θεμάτισον τοὺς πράτας i) ἐξ ἀδιαίρετου τὸ πρᾶγμα ἐσχρότας, καὶ ἕκαστον τὸ οἰκεῖον μέρος ἐξ ἀδιαίρετου πεπρακτότα· εἰ δὲ μή, οὔτε κοινωρία προδιήκω ἐστὶ τὸ πρᾶθέν, οὔτε ἐπίκουον τὸ ἀγορασθέν. ἀλλ' οὐτως, ὡς εἶπον, θεμάτισον τοὺς πράτας ἐξ ἀδιαίρετου τὸ πρᾶγμα ἐσχρότας καὶ ἕκαστον αὐτὸν τὸ οἰκεῖον ἐξ ἀδιαίρετου, καθάπερ εἶπον, πεπρακτότα μέρος.

λβ'. Ἰδεμ. k) Ὅτε γὰρ l) ἀπὸ συναίνεσεως γένηται κοινωρία, χωρὶς τῆς περὶ κοινωρίας ἀγωγῆς· ὅτε δὲ χωρὶς συναίνεσεως, κοινοπραξία ἐστίν.

ἀπὸ συναίνεσεως] Ἐτερόν ἐστὶ σοκίετας καὶ ἕτερον κομμοῦνιτερ γέστον m). Σοκίετας μὲν γὰρ ἐστίν, ἴρῖκα δύο τινὲς διαλεχθέντες ἀλλήλοισι, ὡς δὴ συνησάμενοι κοινωρίαν, εἴτα ἀναχωρήσουσι· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν λογίηται, τί μὲν ἐπωφελές, τί δὲ ἐναντίον; εἶκος γὰρ ἐνταῦθα συμβαίνει καὶ ταῦτα τελευτησάσης πολλακίς. εἴτα κινεῖ ἐπὶ κέρδει, μετὰ ταῦτα συνίστησι τὴν κοινωρίαν, ἐφ' ᾗ γενομένη καὶ ἢ πρὸ σοκίου τίκεται. εἰ δὲ δίχα τοῦ περὶ κοινωρίας ἐνθνημθῆναι κοινῶς τὴν πραχθῆν πρᾶγμα, κομμοῦνιτερ γέστον n) τοῦτο καλοῦμεν· ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἐπὶ τοῦ φίσκου κινουμένων· κατὰ γὰρ ὑπερθεματισμὸν εἴωθε ταῦτα γίγνεσθαι· καὶ ἐπειδὴ τυχόν ἐμὲ συμβαίνει προσιόντα τῇ μισθώσει τοῦ φισκαλίου ἀγορῆς ἢ τῆς ἀγοράσεως λέγειν, ὡς παρῆξω ο'. νομίσματα ὑπὲρ τοῦ μισθώματος ἢ λόγῳ τιμήματος, τὸν δὲ ἄλλα προστιθέται δέκα διὰ τὸ βουλεσθαι προτιμηθῆναι, εἴτα τοῖς ἐπιηγελμένοις ὑπὸ σοῦ προστιθέται τι διὰ τὸ εἰς ἑμαυτὸν συνελκύσαι τὸ συναλλάγμα, ἵνα μὴ ἐντεῦθεν τῷ κατὰ τὸν ὑπερθεματισμὸν νικῶντι ζημία προσγενησῆται ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ἐριδος, μέθω τινι χωρῖμοι διακοινωμένο τῷ πρᾶγματι εἰώθασιν οἱ τοιαῦτα φιλονεικούντες ἀγοράζειν ἢ μισθουσθαι τὸ πρᾶγμα ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ. τοῦτο δὲ πολὺ κεχώρισται τῆς σοκίετατις o). καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖσι διαφορᾷ τῆς σοκίετατις καὶ τοῦ κομμοῦνιτερ γέστον p), ὅτι ἡ σοκίετας σκέμματος καὶ μελέτης προηγησάμενης συναλλάττεται, τὸ δὲ κομμοῦνιτερ γέστον αὐτοσχεδῶς καὶ ἐξ ἀπροσδοκίτου συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκείνῳ, ὅτι q) ποῦπιλλος σοκίετατις μὲν οἶνε τουτόρις ἀνκτοριταίε συστησάμενος οὐ κρατεῖται πρὸς τινα, ἐκ δὲ τοῦ κομμοῦνιτερ γέστον γίνεται ἔνοχος, εἰ καὶ δίχα ἐπιτρόπου ἔπραξε ταῦτα.

Κυρίλλου. Ἢ πρὸ σοκίου ἀπὸ συναίνεσεως, τὸ κοινὸν πρᾶγμα ἄνευ συναίνεσεως r) γίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς τῶν δημοσίων μισθώσεως καὶ τῶν δι' ἑτέρων κοινῶς πρᾶγμα ἀγοραζόντων. Ἀνηβος ἄνευ ἐπιτρόπου πρὸ σοκίου οὐ κατέχεται, κομμοῦνι διβιδούνδο κατέχεται.

κοινοπραξία] † Διαφορᾷ κοινωρίας καὶ κοινοπραξίας, ὅτι ἢ μὲν κοινωρία ἐκ μελέτης γίνεται καὶ χρονικῆς διασκέψεως, ἢ δὲ κοινοπραξία ἐκ τοῦ παροχρημα εἰσαγεῖ τὸ ἀποτελεσμα. ἴρῖκα γὰρ τις βούλεται ἀγοράσαι ἀγρὸν καὶ τυχόν τὸ ποσὸν συμφωνηθῆναι μετρί τῶν ἑκατὸν νομισμάτων καὶ πεντήκοντα, εἴτα ἕτερος ὑπερθεματίζει καὶ διὰ μέσον τινὸς συμβιβασθῶσιν, ὡς κοιναῶς ὠνήσασθαι αὐτὸν καὶ μὴ κατ' ἑἰν πρὸς ὑπερθεματισμοὺς χωρήσαι ζημίαν, τοῦτο κοινοπραξία ἐστίν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνηβος ἐτέχεται καθὸ οὐ ζημιούται, ἀλλὰ μάλλον ὠφελῆται. [Sch. z. II. 29.]

f) Cod. Coisl. 152. διάθεσις. g) Cod. Coisl. 152. ἐρικισκοῦνδο. h) Ita in Cod. Coisl. 152. Ex nostra ac Fabrofiana numerandi ratione est cap. λβ'. i) Cod. Coisl. 152. πράτους. k) Cod. Coisl. 152. λγ'. Ἰδεμ. i. e. Ulpianus, deest apud Fabr. Cap. 32. in Syn. p. 149. l) Syn. μὲν pro γάρ. m) Cod. Coisl. 152. κομμοῦνιτερ σέκτον. n) Cod. Coisl. 152. κομμοῦνιτερ σοκίετον. o) Ita legendum. Cod. Coisl. 152. habet σοκίετας. p) Cod. laud. κομμοῦνιτερ σέκτον. q) Cod. Coisl. 152. ὅτε. r) Cod. Coisl. 152. ἄνευ συναίνεσι.

tu alteram dimidiam a Secundo emerimus, non socii futuri: nam in his omnibus res quidem communis est, societatis autem contracta non est.

Cyrilli. Pro socio actio est, quum societas praecesserit: communis autem res est, quum duobus delata sit non societatis coeundae causa, ex legato forte, vel emtione, vel hereditate vel donatione.

2) nec sufficit] Stephani. His casibus, ubi non animo societatis coeundae rem communem acquisivimus, familiae heriscundae vel communi dividendo actio datur.

3) legata] Nam his casibus vel familiae heriscundae vel communi dividendo iudicium datur. Tam socios, quam eos, qui rem habent communem, communi dividendo agere, lege dig. 35. huius libri.

4) separatim emerimus] Stephani. Finge, venditores pro indiviso rem possedis, et singulum quemque eorum partem suam pro indiviso vendidisse: sin minus, nec, quod venditum est, aperte societas est, nec, quod emtum, commune est. Sed ita, ut dixi, finge, venditores pro indiviso rem possedis et quemque eorum suam partem pro indiviso, ut dixi, vendidisse.

XXXII. Nam cum ex consensu 1) societas coita est, locus est actioni pro socio: quum citra consensum, communiter gestum 2) est.

1) ex consensu] Aliud est societas et aliud communiter gestum. Nam societas quidem est, quum duo quidem invicem disserant, tanquam societatem coituri, deinde recedant: per longum autem tempus quisque secum reputet, quid utile sit, quid contra. Haec enim saepe quoque obvenerunt finita societate. Postea lucrosam esse censet societatem eamque contrahit, quo facto etiam actio pro socio nascitur. Sed si citra cogitationem de societate ineunda res quaedam communiter geratur, hoc communiter gestum appellamus. Hoc in rebus fiscalibus contingit: haec enim per licitationem celebrari solent. Fortasse enim ego ad conductionem vel emtionem fundi fiscalis accedens dicturus sum, me centum aureos mercedis vel pretii nomine soluturum, alter autem decem adiecturus est, quia praeferrere mihi vult, deinde promissis a te aliquid adiecturus sum, ut mecum contractus ineatur. Ne inde ei, qui licitationem vicit, damnum ex controversia nostra inferatur, persona interposita, quae rei operam navet, hi, qui ita invicem contendunt, uti et ita rem communis utilitatis gratia emere vel conducere solent. Hoc autem multum a societate distat. Nec in eo solum differentia societatis et communiter gesti cernitur, quod societas reputatione et meditatione praecedente contrahitur, communiter gestum autem subito et ex improvise contingit, sed in eo etiam differentia cernitur, quod pupillus societatem quidem sine tutoris auctoritate contrahens nemini tenetur, ex communiter autem gesto obligatur, etiamsi sine tutore id gesserit.

Cyrilli. Pro socio actio ex consensu, communio citra consensum nascitur, ut in conductionibus publicorum, et his, qui rem communiter emunt. Pupillus sine tutore pro socio non tenetur, communi dividendo autem tenetur.

2) communiter gestum] Differentia societatis et communiter gesti haec est, quod societas quidem cum meditatione et temporali deliberatione fit, communiter gestum autem statim inducit effectum. Nam cum quis agrum emere vult et forte pretium conventionis statutum erat usque ad aureos centum et quinquaginta, deinde alius plus licetur et per interpositam personam convenit, ut in commune ager ematur neque licendo contentendens damnum incurran, hoc communiter gestum est. Quapropter et pupillus tenetur, quia non damnum incurrit, imo magis locupletatur.

L. 33. λγ'. Ἰδεμ. ^{s)} Ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν δημοσίων
D. XVII. 2. μισθώσεων τε καὶ πράξεων¹⁾ καὶ ἤντικα τιεὶς διὰ τὸ μὴ
φιλονεικεῖν πρὸς ἀλλήλους διὰ μέσου ἀγοράζουσι. καὶ τῇ
μὲν κοινωνίᾳ ἀνήβος οὐκ ἐνέχεται χωρὶς τῆς ἀφ' ἐντίας
τοῦ ἐπιτρόπου· τῇ δὲ κοινοπραξίᾳ ἐνέχεται.

δημοσίων] † Τῶν συντελεσμάτων. [Sch. a. II. 30.]

ἀνήβος οὐκ ἐνέχεται] Ἐπειδὴ γὰρ μετὰ σέμματος
καὶ διαθέσεως χρῆ τὴν κοινωνίαν συνίστασθαι, οὐ δύναται
πούπιλλος δίχα τῆς ^{u)} ἀφ' ἐντίας τοῦ ἐπιτρόπου συνιστῆν κοι-
νωνίαν.

κοινοπραξίᾳ] † Ἐἴτε κέρδος ἐστί, εἴτε ζημία. [Sch. b.
II. 30.]

L. 34. λδ'. Γάιος ^{v)}. Ἀρμόζει δὲ ἐπὶ τῆς κοινοπραξίας
D. eod. τὸ τῆς φιλίας ἢ τὸ τῶν ἐπικοινωνῶν διαιρετικὸν δικα-
στήριον.

ἀρμόζει] † Ἰς μερίσαι τὸ πρᾶγμα, ὡς περ ἐπὶ τῶν
παίδων ἢ τῶν κληρονόμων μεριζομένων τὰ τῆς κληρονομίας, ἢ
ὡς περ μερίζουσι τὸ εἰκόμιον οἱ ἔχοντες αὐτὸ τυχόν διὰ δεκα-
στοῦ. [Sch. c. II. 30.]

κοινοπραξίᾳ] Κυρίλλου. Ἐφ' ᾧ οὐκ ἔστι κοινωνία,
ἢ φιλίας ἐγκοινωνοῦσθε κινεῖται, ἢ κομιῶν διδιδούσθε, ὡς περ
καὶ οἱ συγκληρονόμοι κινούσιν ἐσθ' ὅτε.

L. 35. λε'. Οὐλλπιαν. ^{w)} Εἰς κληρονόμον ἀπὸ συμφώνου
D. eod. κοινωνία οὐ διαβαίνει· ἐνέχεται δὲ τῇ περὶ κοινωνίας
ἀγωγῇ.

εἰς κληρονόμον] Συνιστῶν ἐγὼ πρὸς σὲ κοινωνίαν, οὐ
δύναται τοιοῦτον πύκτον, ὥστε σὲ κοινωνῶν εἶναι τοῦ
ἐμοῦ κληρονόμου, εἰ καὶ ὁ τοῦ κοινωνοῦ κληρονόμος ἐνάχθηται
δύναται τῇ πρὸ σομο, τὸ ἀπὸ τῆς καλῆς πίστεως ^{z)} πύ-
στειος, δι' ἣν ἀπαιτῆσθαι λόγον, καὶ χάριν ὧν ἐροσθύμην
ἐπὶ τῆς κοινωνίας πραγμάτων, ὡς ὁ τελευτήσας αὐτὸς ἐτε-
καλεῖτο ἠθρυμίας.

Κυρίλλου. Ὁ κληρονόμος τοῦ κοινωνοῦ οὐκ ἔστιν κοινωνός·
ἀπαιτεῖται διὰ τῆς πρὸ σομο καλῆς πίστεως καὶ κόλλαν ὧν
διώκησεν ὁ τεστάτωρ.

Στεφάνου. Πλὴν εἰ μὴ ἐπὶ τῶν ἰδικῶν καὶ δημοσίων τελῶν
μετὰ τῆς μέντοι παρατηρήσεως ^{y)} ὡς ἐν τῷ νθ'. διγ. μα-
θίνομεν.

κοινωνία] Τοῦ Ἀνωνίου. Δύναται δὲ συμφωνεῖν, ὥστε
καὶ τοῦ ἐνὸς τελευτῶντος μείναι τοὺς ἄλλους κοινωνούς.

ἐνέχεται] Στεφάνου. Ἐν ᾧ μὴ μετὰ πίστεως ἀγαθῆς
ἀπειθήσθαι περὶ τὰ ἐπίκουρα πράγματα. τίς οὖν ἡ διαφορὰ;
ὅτι ὁ μὲν κοινωνός ἐνάχθεις ἀτιμοῦται, ὁ δὲ κληρονόμος αὐτοῦ
τῇ πρὸ σομο καταδικασθεὶς οὐκ ἀτιμοῦται, καθὼ μὴ σομο
νομίσε, ἀλλὰ νεγεδατοῦν ^{z)} ὁ τοῦ κοινωνοῦ κληρονόμος ἐνά-
χεται. ἔστιν δὲ καὶ ἄλλη διαφορὰ κοινωνοῦ καὶ κληρονόμου
αὐτοῦ, ἣν φησὶν Πομπόνιος ἐν τῷ μ. διγ. α) λέγει πρὸς τού-
των, ὅτι ὁ τοῦ κοινωνοῦ κληρονόμος τὰ ἀρχαῖα πληροῦν
ἐναγκάζεται μόνον, καιροτέρως δὲ ἀφαιρῆσαι διοικήσεως οὐκ
ἀναγκάζεται. Ἀναγνώθι τὸ μ. διγ. β).

Τοῦ Ἀνωνίου. Ἄλλ' οὐκ ἀτιμοῦται, ὡς περ αὐτὸς ὁ κοι-
νωνός.

L. 36. λς'. ^{c)} Καὶ ἐπὶ τῷ πταίσματι τοῦ διαθεμένου.

D. eod. λζ'. Πομπόν. ^{o)} Εἰ δὲ ὡς κοινωνοὶ τι πράξωσιν
L. 37. οἱ τῶν κοινωνῶν κληρονόμοι, ὡς ἀπὸ νέας συναίνεσεως,
D. eod. χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῇ.

ὡς κοινωνοὶ] Πρῶτος καὶ δευτῶν συνεστήσαντο κοι-
νωνίαν. συνέβη τοιούτους ἐν ναυαγίῳ ἢ ἐν ἐμπρησμίῳ ἢ συμπτῶ-
σει ἅμα τελευτήσαν· καὶ τοῦ μὲν τρίτος, τοῦ δὲ κούαρτος
χέρονε κληρονόμος. οἱ τῶν κοινωνῶν κληρονόμοι οὐκ εἰσὶν ἄλ-
λων κοινωνοὶ· εἰ δὲ ταύτην ἐσχηκαὶ διάθεσιν, ὡς ἀπὸ
καιρῆς συναίνεσεως τὰ μετὰ τὴν συναίνεσιν ἐφ' ἑαστώ πρᾶ-
γματι ἐν τῷ τῆς πρὸ σομο δικαστηρίῳ ἐξετασθήσεται.

s) Cod. Coisl. 152. λδ'. Ἰδεμ. t) τε καὶ πράξεων deest apud Fabr. habet Cod. Coisl. 152. u) Cod. Coisl. 152. δι-
λοχότης. v) Cod. Coisl. 152. λε'. Γάιος. Apud Fabr. Γάιος deest. w) Ita Cod. Coisl. 152. sed λς'. Apud Fabr. deest
Οὐλλ. Habet Cod. Coisl. z) Cod. Coisl. 152. ἀπαιτούμενος. y) Cod. Coisl. 152. περιτηρήσεως. z) Cod. Coisl. 152. νεγε-
δατοῦν. a) Cod. Coisl. 152. εζ'. διγ. I. 63. D. XVII. 2. sed est L. 40. eod. b) Cod. Coisl. μ. c) Prorsus deest in
Cod. Coisl. 152. d) Cod. laud. λγ'. Πομπ. Apud Fabr. nomen ICI deest.

XXXIII. Idem. Quod accidit in publicorum ¹⁾
conductionibus et emtionibus et quum quidam, ne
inter se contendant, per interpositam personam emunt.
Et societate quidem pupillus non tenetur ²⁾ sine au-
ctoritate tutoris: communiter gesto ³⁾ autem tenetur.

1) publicorum] Vectigalium.

2) pupillus non tenetur] Nam cum conside-
ratione atque consensu societas constituenda est, non
potest pupillus sine auctoritate tutoris inire societatem.

3) communiter gesto] Sive lucrum sit, sive
damnum.

XXXIV. Gaius. Competit ¹⁾ autem ex commu-
niter gesto ²⁾ familiae erciscundae aut communi divi-
dendo iudicium.

1) competit] Ut res dividatur: ut evenit in liberis
vel heredibus dividendum res hereditarias aut si qui
rem communem habent, dividunt eam, forte per arbitrum.

2) communiter gesto] Cyrilli. Quum societas
non est, aut familiae erciscundae agitur, aut communi
dividendo: hac actione etiam coheredes interdum utuntur.

XXXV. Ulpian. Ad heredem ¹⁾ ex pacto socie-
tas ²⁾ non transit: tenetur ³⁾ autem actione pro socio.

1) Ad heredem] In contrahenda tecum societate
non possum huiusmodi inire pactum, ut tu socius here-
dis mei sis, etiamsi heres socii conveniri possit actione
pro socio, ut bonam fidem praestet, propter quam con-
venietur, ut rationes reddat et culpam praestet in rebus
societatis eandem, propter quam defunctus ipse teneretur.

Cyrilli. Heres socii socius non est: tenetur autem
actione pro socio ut bonam fidem praestet et culpam
eorum, quae testator gessit.

Stephani. Praeterquam in societate privatorum et
publicorum vectigalium cum quadam scilicet distinctione,
ut dig. 59. discimus.

2) societas] Innominati. Pacisci autem licet, ut
etiam mortuo uno socio reliqui socii maneant.

3) tenetur] Stephani. Ubi non bona fide versatus
est in rebus communibus. Quenam igitur est differen-
tia? quod socius quidem conventus infamis fit, heres
autem socii pro socio condemnatus infamia non notatur,
quia non suo nomine, sed hereditario socii heres con-
venitur. Est autem etiam alia differentia socii et here-
dis socii, quam indicat Pomponius dig. 40. Dicit de his,
heredem socii quidem, ut inchoata tantum perficiat,
cogi, nec vero cogi, ut nova negotia incipiat. Lege
dig 40.

Innominati. Nec vero infamia notatur, ut ipse socius.

XXXVI. Et ex culpa defuncti.

XXXVII. Pompon. Si vero quasi socii ¹⁾ ali-
quid gesserint sociorum heredes velut ex novo con-
sensu, locus est actioni pro socio.

1) quasi socii] Primus et Secundus inierunt so-
cietatem. Accidit, eos naufragio vel incendio vel ruina
simul mori. Huius Tertius, illius Quartus heres factus
est. Sociorum heredes socii invicem non sunt: sed si
hanc affectionem habent, quasi ex novo consensu quod-
vis negotium post consensum gestum in actione pro
socio examinabitur.

Κυρίλλου. Εἰ οἱ κληρονόμοι τῶν κοινωνῶν ἐπιμένωσι τῇ αὐτῇ διαθήσει, ἐκ καινῆς συναίσεως γίνονται κοινωνοί.

Στεφάνου. Τῶς διὰ τῆς καινῆς συναίσεως προβαίνει τὸ καταφερόσθαι εἰς τὴν πρό σοκιο ἀγωγὴν, ὅπερ, μετὰ τελευτῆν τῶν οἰκείων τεστατέρων ἐνεχείρησαν οἱ κληρονόμοι.

λγ'. Παῦλος ε). Ἐπὶ τοῦ ἐσομένου f) κέρδους καὶ ζημίας παραιοκενάζει ὁ δικαστῆς ἀσφάλειας γενέσθαι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πᾶσῶν τῶν καλῆ πίστει ἀγωγῶν, εἴτε γενικαὶ εἰσιν, ὡς ἡ περὶ κοινωνίας ἢ περὶ διοικήσεως πραγμάτων ἢ κατὰ ἐπιτρόπων, εἴτε ἰδικαὶ g), ὡς ἡ περὶ κληρῶντων, ἐντελλομένων, παραιοθεμένων.

Ἀρμόζει μοι περὶ ὧν ἐδαπάνησα ἢ περὶ τῶν καρπῶν, οἷς ἔλαβεν ὁ κοινωνός μου, καὶ ἡ περὶ κοινωνίας καὶ ἡ περὶ διαιρέσεως τῶν κοινῶν, καὶ ἐκάστη τῆν ἄλλην ἀναίρει.

ἐπὶ τοῦ ἐσομένου κέρδους] Ὁ τῇ πρό σοκιο δικάζων προνοεῖ ἀρελεῖ ποιέσθαι διὰ καιτιῶν τῆς ἐσομένης ζημίας, ἢ καὶ κέρδους τοῦ ἡρημένου τῆς κοινωνίας· οἷον ἓνα συνέβη τῶν κοινωνῶν ἀγοράσαι πρᾶγμα καὶ περὶ ἐκικήσεως ἐπερωτήσῃ τὸ διπλάσιον, ἢ πωλήσῃ καὶ ὁμοίως ἐπερωτηθῆναι τὸ διπλάσιον προφάσει ἐκικήσεως· ἡλίπιστο δὲ τὸ πεπραμένον ἢ καὶ ἡγορασμένον ὑποθεμένον τῶν κοινωνῶν ἐκδικεῖσθαι, ὥστε μὲντοι κομμιτεῦσθαι κατὰ ταῦτον τὴν τοῦ διπλοῦ ἀπαίτησιν· οὐ λόγον αὐτῇ ποιήσουσι οἱ κοινωνοί, ὅτι ἓαν γένηται κατ' αὐτοὺς ἀπαίτησις προφάσει τῆς ἐκικήσεως τοῦ πεπραμένου κοινού πρᾶγματος, αὐτοὶ δεφενδύσουσι αὐτόν, ἢ τὸ ἀνόλογον παρεξούσιον, ὥσπερ καὶ ὁμολογήσει, ὅτι τοιοῦτον συμβῆντος τὸ ἐκ τῆς ἐπὶ τῇ ἐκικήσει ἐπερωτήσεως προσγινόμενον αὐτῷ κατὰ τὰ μέρη παρεξί τῆς κοινωνίας. τούτου δὲ Σαβίνος ἐπὶ πᾶσῶν τῶν βόνα φιδε ἀγωγῶν χώραν εἶναι λέγει, εἰ καὶ γενικαὶ εἰσιν, οἷον πρό σοκιο, νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, τουτέλας. ἓαν γὰρ ὁ νεγοτιόρουμ γεστόρῃ ἀγοράσῃ τι ἢ καὶ πωλήσῃ, καὶ ἐπερωτησῇ ἢ καὶ ἐπερωτηθῇ περὶ ἐκικήσεως, ἐλπίς δὲ ὑπόκειται, μετὰ τὸ πανθῆναι αὐτοὺς τῆς διοικήσεως χώραν λαμβάνειν τὴν ἐκικήσιν, τὰ αὐτὰ ὁμολογήσει ἡγορὴν τὴν ὁμοίαν ἀσφάλειαν λήψεται, κινουμένου τὸν δικαστήριον τῆς τουτέλας ἢ τῆς νεγοτιόρουμ γεστόρουμ· εἰ δὲ καὶ ἰδικαὶ ὑπῆρχον ἀγωγαί, οἷον μισθῶν, κομμοδάτι, δεπόσιτι, ἐστὶ τὸ αὐτό. καὶ τὸ μὲν τῆς μισθῶντος h) χώραν ἔξει, ὡς ἐπὶ τοῦ θεματισμοῦ τῆς ἐκικήσεως· τὸ δὲ τῆς κομμοδάτι καὶ τῆς δεπόσιτι ἐπὶ τοιοῦτον θεματισμοῦ. οἷον ἐγγησά σοι ἢ καὶ παρεθῆμην σοι οἰκέτηρ· δέδοκας τούτῳ φάρμακον, ὅπερ εὐθύς μὲν οὐκ ἔβλαπτε, μικρὸν δὲ ὑστερὸν τὴν οἰκίαν ἐνέδεικνεν ἐνέργειαν. Λαμβάνων παρὰ σοῦ τὸν οἰκέτηρ παρὰ τῆς δεπόσιτι ἢ κομμοδάτι, ἐπερωτήσω σε περὶ τῆς ἐσομένης βλάβης. ἢ καὶ εὐθὺς ὅτε ὁ χρησθεὶς σοι ἢ καὶ παραιοθεὶς οἰκίαν ἡπίστατο τέγγηρ· εἴτα βόνα φιδε καὶ οὐ φροῖνδι ἰσμο, ἀλλὰ φροῖνδι τῆ ἐμῇ φιλῆ ἐμισθώσω αὐτοῦ τὰς ὄπρας ἐτέρῳ τινὶ τὸν ὀρισθέντα μισθὸν ἀγωγῶν εἰς ἐπερωτήσιν· καὶ διὰ τούτου γέγονε τυχὸν σύμφωνον ἰδικόν, σοῦ ἐπερωτήσαντος τὴν τοιαύτην ποσότητα. εἴτα ἐν τῷ μεταξὺ ὁ οἰκέτης ἀπεδίδοτο μοι. ἐπειδὴ ἄτοπον ἔστιν, βόνα φιδε τῶν ἀγωγῶν οὐσῶν, κερδαίνειν σέ τι ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων, οὕτω δὲ ἐδοξε ταῦτα, διὰ τὸ μήτω παραιογεῖσθαι τὴν ἡμέραν, τὴν τῇ ἐπερωτήσῃ περιεγομένην, ἀσφάλειαν μοι παρεξίεις, ὡς ἀπαίτησις ταῦτα καὶ καταβυλεύεις μοι.

Καντίονα ὀφείλει!) Κυρίλλου. Ἐπὶ πάσης τῆς βόνα φιδε ἀγωγῆς χρὴ τὸν δικαστήρ περὶ τοῦ ἡρημένου [χρόνου εἴτε m) κέρδους καὶ τῆς ἡρημένης ζημίας παραιοκενάζει τοῖς λιγυράτορας καντίονα παρεξίν ἀλλήλοις.

† Τυχὸν γὰρ ἐπώλησάν τι καὶ ἐπίζουσιν ἐνάγεσθαι, ἢ ἡγόρασαν καὶ ἐπίζουσιν, ἐκ τούτου κερδαίνει. [Sch. d. II. 30.]

γενικαὶ εἰσιν] † Γενικαὶ εἰσι τὰ περιέχοντα τὴν διοικήσιν πάσης τῆς περιουσίας· οἷον ἡ κοινωνία, εἰ μὴ ἡρώτως ἐπὶ τινὶ πρᾶγμα συνέστη, γενικὴ ἔστιν, ὡς δυναμένου κοινωνοῦ πάντα διοικεῖν. καὶ ὁ ἐπίτροπος ἐκ τοῦ νόμου ἔχει τὴν διο-

Cyrilli. Si heredes sociorum in eadem permanserint voluntate, ex novo consensu socii fiunt.

Stephani. Hoc per novum consensum eatenus procedit, ut in actionem pro socio veniat id, quod post mortem testatorum suorum heredes inceperunt.

XXXVIII. Paulus. Propter futurum lucrum ¹⁾ L. 38. et damnum iudex cautiones interponi curat ²⁾. Idem ³⁾ D. XVII. 2. et in omnibus bonae fidei iudiciis, sive generalia sint ³⁾, veluti pro socio vel negotiorum gestorum ⁴⁾ vel tutelae ⁵⁾, sive specialia, veluti commodati ⁶⁾, mandati ⁷⁾, depositi.

Competit mihi de impensis ⁸⁾ a me factis vel de §. I. fructibus, quos socius meus percepit, vel actio pro socio vel actio communi dividundo et altera alteram tollit ⁹⁾.

1) propter futurum lucrum] Pro socio arbiter curam habere debet cautionibus interponendis futuri damni et lucri pendens ex societate, verbi causa unus ex sociis rem emit et de evictione duplum sibi stipulatus est aut vendidit rem et similiter propter evictionem duplum promisit. Metuebatur autem, ne res vendita vel etiam emta, quum pignori data a sociis esset, evinceretur, ita ut duplae stipulatio committeretur. Tunc certe huius rei socii rationem ita habebunt, ut ei promittant, se, si duplum propter evictionem rei communis venditae postularetur, eum esse defensuros vel id quod interest praestituros, sicuti etiam ille promittet, se, si huiusmodi quid factum fuerit, lucrum ex duplae stipulatione propter evictionem acquisitum secundum partes societatis esse praestiturum. Huic autem Sabinus in omnibus bonae fidei iudiciis locum esse ait, etsi generalia sint, veluti pro socio, negotiorum gestorum, tutelae. Nam si negotiorum gestor emerit aliquid vel etiam vendiderit et stipulatus sit vel etiam promiserit evictionis praestationem, spes autem adsit, postea quam abstinuerint administratione, locum fore evictioni, idem promittet, vel eandem securitatem accipiet actione tutelae vel negotiorum gestorum instituta. Sed etsi specialia actiones sint, veluti mandati, commodati, depositi, idem est. Et actio quidem mandati locum habebit, veluti casu evictionis; actio autem commodati et depositi hoc casu, veluti commodati vel etiam deposui apud te servum: huic venenum dedisti, quod statim quidem non nocuit, paulo post autem vim suam ostendit. Servum actione commodati vel depositi a te accipiens de futuro damno mihi stipulatione tibi facta cavebo. Vel etiam servus tibi commodatus vel apud te depositus artem propriam calluit: postea bona fide, non furandi animo, sed amicitia mea fisis operas eius locasti alii, mercede definita in stipulationem deducta: fortasse propterea speciale pactum in initum est, quum tu talem quantitatem stipulatus sis. Interea servus mihi redditus est. Quum absurdum sit, ut quum bonae fidei iudicia sint, ex rebus alienis aliquid lucreris, lucrum autem nondum appareat propterea: quod dies nondum venerit stipulatione comprehensa, cautionem mihi praestabis, te petiturum illud et mihi soluturum esse.

2) Cautiones interponi curat] Cyrilli. In quovis bonae fidei iudicio iudex id agere debet, ut de futuro lucro et damno litigatores sibi invicem praestent cautiones.

Forte enim vendiderunt aliquid et sperant propterea fore ut conveniantur: vel emerunt et sperant fore, ut inde lucrum percipiant.

3) generalia sint] Generalia sunt, quae continent administrationem omnium honorum: veluti societas si non unius rei nominatim contracta est, generalis est, cum socius universa administrare possit: et tutor ex

e) Cod. Coisl. 152. λδ'. Παῦλος. Apud Fabr. deest Παῦλος. f) Id. Cod. ἡρημένου. g) Fabrot. εἰδικαί. Cod. Coisl. 152. ἰδικαί. h) Cod. Coisl. 152. γεστόρουμ. i) Id. Cod. ἐπερωτηθῆ. k) Id. Cod. Lege μισθῶν. l) Haec verba scholio Cyrilli in Cod. Coisl. praefixa sunt. m) Verba uncis inclusa leguntur in Codice Coisl. 152. Sed putavi delenda esse, quum nullum praebent sensum.

κρίναι πάντων τῶν πραγμάτων· καὶ ὁ δικοῦν τὰ τοῦ ἀπόντος πρᾶγματα, οὐ τινα, ἀλλὰ πάντα διοικεῖν ὀφείλει. ἐπὶ δὲ τοῦ χορηγηθέντος ἢ παρατεθέντος πρᾶγματος ἢ κατ' ἐντολὴν διοικηθέντος, ὡς ἐνός ὄντα πρᾶγματος καὶ ἐπὶ μέρους γινόμενα ἰδικὰ λέγονται· ἢ γὰρ κοινωνία ἐπὶ παντὶ πόρῳ καὶ κέρδει συνίσταται, καὶ οὐκ ἐφ' ἐνὶ πρᾶγματι, ὡς περὶ ταῦτα. [Sch. e. II. 30.]

† Γενικὸς καλεῖται τὴν περὶ κοινωνίας καὶ τὰς λοιπὰς, ὅτι πολλῶν πραγμάτων εἰσι περιεκτικαί. καὶ ὁ μὲν ἐπίτροπος τὸν νέον ἀσφάλειαν ἀπαιτεῖ μετὰ τὴν ἡγῆν περὶ ἐγκλησεως τοῦ διαταληθέντος· ὁ δὲ φροντιστὴς τὸν κύριον τοῦ πρᾶγματος· ἰδικὴν δὲ τὴν μετὰ ταῦτα ἐκάλεσε διὰ τὸ τυχόν ἐπὶ ἐνός πρᾶγματος ἀγωγὴν συνίστασθαι. καὶ περὶ μὲν τοῦ κερῶντος καὶ τῶν ἐντελλομένων τὰ αὐτὰ ἐστὶ περὶ τῆς ἐγκλησεως. ἐπὶ δὲ τῆς παραθήκης πρᾶγμα τοιοῦτον ἡμῖν παραδίδεται, οἷον παρεῖθῃ^{η)}. οἷον παρεῖθῃ σοι οἰκέτην, ὑστερον ἀναδιδοῦς μοι αὐτὸν καὶ περὶ ὑποφθορῶς ἀσφαλίσῃ. [Sch. e. II. 36.]

Τὰς μὲν γενικὰς εἰκότως, τὰς δὲ ἰδικὰς ἀνόμασεν. ὁ μὲν γὰρ ἐπίτροπος πάντων τῶν πραγμάτων ἔχει τὴν διοίκησιν ἀπὸ νόμου· ἔξεστι δὲ τῷ ἄρχοντι, ἢ τοῖς κηδεμόσιν, ἢ τῷ τεστάτορι, διελθὲν τὴν διοίκησιν μεταξὺ τῶν πολλῶν. καὶ ὁ νεγοτιόρουμ γέστορ^{ο)} οὐ τινα τοῦ ἀπόντος, ἀλλὰ πάντα διοικεῖν ὀφείλει, εἴτε ἢ ἕτερος ὁ διοικῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ καὶ χωρὶς συμφωνοῦν ὅτιον ἐνὶ ἀλλῶς γίνηται, οὐκ ἐφ' ἐνὶ μόνῳ πρᾶγματι, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ πόρῳ τε καὶ κέρδει συνίσταται· ἢ δὲ κομμοδάτι καὶ ἡ δεπσοτι δυσχερῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀδυνάτως συνίσταται, καὶ μάλιστα ἀκινήτων ὑπόντων, ἐπὶ πάσῃ οὐσίᾳ· ὁ δὲ προκομμάτωρ, εἰ καὶ δύναται, τῶν πραγμάτων^{η)}, ὁμοῦ οὐ προβαίνει τοῦτο, εἰ μὴ ὅπως ἐνταλθῇ. ὡς τε πολλὰς τοσῆται μετὰ τῶν ἰδικῶν, ὅταν ἐν τι πρᾶγμα διοίκησιν ὁ νεγοτιόρουμ γέστορ, ὅταν γὰρ διοίκησιν τις τινα τῶν ἀλλοτρίων, τινὰ καταλιπὼν ἀδολοκῆται, τότε ἐνεχεται γενικῶς, ὅτι δὲ αὐτὸν ἕτερος οὐ διοικῆσῃ^{η)} καὶ καλῶς λέγεται γενικῆ. ὅτε δὲ δὲ αὐτὸν οὐ γέγονε κώλυσις τοῦ διοικησαντος ἕτερον, τότε νοεῖται ἰδικῆ νεγοτιόρουμ γέστορουμ.

διοικήσεως πραγμάτων] Τοῦτο νόμον κατὰ τὸ παρατελεντιῶν θέμα τοῦ ε. κεφ. τοῦ α. tit. τοῦ ιζ. βιβ. οὕτως γὰρ ἐρμηνευόμενον τὸ περὶ τῆς διοικήσεως εἰκότως ποιεῖ ταῦτα μετὰ τῶν γενικῶν.

ἐπιτρόπων] Οὐκ ἐφ' ὅλην οὐσίαν δίδεται, ἀλλὰ τυχόν ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ οὐσίᾳ ἢ τοῖς ἐν ἐφέσει πρᾶγμασιν καὶ διὰ τοῦτο ποτε μὲν ἐπὶ ἰδικῆ, ποτε δὲ γενικῆ ἢ τουτέλας.

κομμοδάτι^{ο)} Κυρίλλ. Τί γὰρ, ὅτι τὸν οἰκέτην, ὃν ἔχρησά σοι, ἢ παρεῖθῃν, τῇ ἐμῇ φιλίᾳ φαρῶν καὶ οὐ φαρῶν ἀντιμὸ ἐμίσθωσας ἕτερον τινί;

ἐντελλομένων] Προσχερῶς τῷ περὶ ἐντελλομένων. ἐρώτησις γὰρ ἐνευθέν ἀναφύεται οὐκ ἀγεννῆς, διότι προκομμάτωρ ὁ γενικὴν δεξάμενος ἐντολὴν, διοικῆσαι τὰ ἐμὰ, ἰδικῆ ὑποκειται ἀγωγῇ τῇ περὶ ἐντολῆς καὶ ταῦτα γενικῆς οὐσῆς διοικήσεως· ἀλλὰ δοκεῖ μοι μὴ πάντῃ ἐφεμῶν εἶναι τῷ γενικῷ προκομμάτωρι διοικεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τινῶν φακτων κωλύσθαι τοῦτον τινα διαπραττεσθαι· ἢ καὶ οὕτως· τῶν γὰρ νόμων περὶ τῶν ἐπὶ τὸ πλείστον γινόμενων ἐπιθεμένων, οὐ μὴν τῶν σπανίως, ἐπιθῆσθαι ἂν τις τοιαύτην ποιήσειεν ἐντολὴν, διὰ τοῦτο δεῖ ἐκλήφθῃναι τὸ παρὸν ὅτιον μὴ ἐπὶ τῶν γενικῶν προκομμάτωρων.

ἐδαπάνησα] † Περὶ ὧν ἐδαπάνησα καὶ ἐξωδίασα ἐν τοῖς κοινῶς πρᾶγμασιν, ἢ περὶ κοινωνίας ἀγωγῆς· περὶ τῶν κοινῶν καρπῶν ἢ περὶ διαφρέσεως τῶν κοινῶν, ὡς τε διαφρέθῃναι τοὺς καρπούς. [Sch. f. II. 30.]

Πρῶτος καὶ δευτῆρος συνεστήσαντο κοινωνίαν. ἐκ τῶν ἐπικοινῶν πραγμάτων καρπὸς ἔλαβε ὁ ἕτερος μόνος, ἢ καὶ ἐδαπάνησεν αὐτὰ τὰ πρᾶγματα. διαλυομένης τῆς κοινωνίας διὰ τῆς πρὸ σόκιο ἡγῶν τοῦ κομμοῦνι διβιδουρδο τοῦτου γίνεται^{η)} λόγος. κνηθῆσαι δὲ ἢ ἕτερα τὴν ἕτερον ἀναλίσκει.

Κυρίλλου. Οἱ καρποὶ καὶ αἱ δαπάναι ἢ διὰ τῆς πρὸ σόκιο ἢ τοῦ κομμοῦνι διβιδουρδο ἀπαιτοῦνται. ἕτερα δὲ ἀγωγή τῆν ἕτερον ἀναρῶν.

η) οἷον παρεῖθῃ ego inserendum putavi, ut sit, quod respondeat πρᾶγμα τοιοῦτον. Nam quod sequitur, οἷον denotat, veluti, verbi causa. ο) Cod. Coisl. 152. γέστορουμ. ρ) Deesse aliquid videtur, fortasse τοῦτων προκομῶν. ρ) Hoc verbum scholio praefatum legitur in Cod. Coisl. τ) Cod. Coisl. 152. γίνηται.

lege habet administrationem omnium bonorum; et qui absentis negotia gerit, non quaedam, sed omnia gerere debet. Commodati autem vel depositi, vel mandati iudicia quum unam rem spectent et propter partem competant, specialia dicuntur. Societas enim universi quaestus et lucri contrahitur, non unius rei, sicut haec.

Generalia iudicia vocat iudicium pro socio et reliqua, quia plures res comprehendunt. Et tutor quidem a minore cavere sibi desiderat post pubertatem de evictione rei venditae; procurator autem a domino rei. Speciale autem iudicium postea vocat, quia forte circa unam rem consistit. Et in commodato quidem et mandato eadem obtinent de evictione. In deposito autem res talis nobis redditur, qualis deposita est: verbi causa deposueram apud te servum, postea, cum hunc mihi reddis, etiam de servo corrupto cavebis.

Has generales merito, illas speciales vocavit actiones. Nam tutor quidem omnium rerum habet administrationem ex lege: licet autem magistratui vel propinquis vel testatori inter plures dividere administrationem. Et negotiorum gestor non quaedam absentis, sed omnia negotia gerere debet, si quidem alius fuisset administraturus. Et societas si sine speciali pacto simpliciter contrahitur, non unius tantum rei, sed totius quaestus et lucri contrahitur. Commodati autem et depositi actio difficile aut potius plane non totum patrimonium spectat, maxime si res immobiles adsint. Procurator autem, et si gerere omnia negotia possit, tamen hoc non procedit, nisi specialiter hoc ipsi fuerit mandatum. Saepo ergo negotiorum gestorum iudicium specialibus adnumeratur, si unam rem administraverit negotiorum gestor. Nam si quis negotia aliena gerens alia administrat, alia intacta relinquit, tunc generaliter tenetur, quum propter ipsum alius non administravit: et tunc actio iure dicitur generalis. Ubi autem per ipsum impedimentum obiectum non est alii administrato, tunc specialis videtur esse negotiorum gestorum actio.

4) negotiorum gestorum] Hoc intellige secundum id, quod dicitur them. penult. cap. 5. tit. 1. libri 17. Nam si quod de administratione dicitur, ita intelligitur, merito negotiorum gestorum iudicium inter generalia refertur.

5) tutelae] Non de toto patrimonio datur, sed forte de rebus, quae in toto patrimonio, vel de rebus, quae appellatione suspensae sunt, et propterea modo specialis, modo generalis est actio tutelae.

6) commodati] Cyrilli. Quid enim, si servum, quem tibi commodavi vel apud te deposui, amicitia mea fretus nec furandi animo alii locaveris?

7) mandati] Animum adverte ad ea, quae de mandato dicuntur. Quae actio enim non ignobilis inde oritur, cur procurator qui generale mandatum accepit administrandarum rerum mearum speciali iudicio mandati teneatur, licet administratio generalis sit. Mihi vero non mandatum videtur procuratori generali, ut quovis modo administret, sed prohiberi ille in casibus quibusdam, quominus quaedam administret: vel etiam sic: Cum leges de his, quae frequentur fiunt, non de his, quae raro fiunt, latae sint, et raro quis eiusmodi mandatum daturus sit, propterea praesens textus accipiendus non est de generalibus procuratoribus.

8) impensis] De his, quae impendi et erogavi in res communes, actio pro socio competit: de fructibus autem communibus actio communi dividendo, ut dividantur fructus.

Primus et Secundus contraxerunt societatem: e rebus communibus alter solus fructus percepit vel etiam impensas in res fecit. Dissoluta societate actione pro socio vel communi dividendo huius ratio habebitur. Altera autem actio instituta alteram tollit.

Cyrilli. Fructus et impensae aut actione pro socio aut communi dividendo iudicio peruntur. Altera autem actio alteram tollit.

ἀναίρεσι] Στεφάνου. Οἱ γὰρ κοινῶν οὐ μόνον τὴν πρό σοκιο, ἀλλὰ καὶ τὴν κομμῶν διβιδουῖνδο δύναται κατ' ἀλλήλων κενεῖν.

Τοῦ αὐτοῦ. Τοῦτο νόσον μὴ καὶ ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐποφειζομένοις τῷ κοινῶν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐκίνησε τὴν πρό σοκιο ἢ τὸ κομμῶν διβιδουῖνδο. ἐπὶ γὰρ τοῦτοις μόνοις τοῖς πράγμασι ἢ κεφαλαίοις ἢ πρό σοκιο ἢ τὸ κομμῶν διβιδουῖνδο παρ' ἑνὸς κινήθεισα τῶν κοινῶν ἀναίρει τὴν ἑτέραν, οὐ μὴν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις πράγμασι ἢ κεφαλαίοις, ἐφ' οἷς οὐκ ἐκινήθη. Σαφῶς γὰρ καὶ διαρρηθὴν ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ αὐτῷ διγ. φησὶν, μὴ ἀναίρεσθαι τὸ κομμῶν διβιδουῖνδο τῆς πρό σοκιο κινήσεως, ἀλλὰ δύνασθαι αὐτὸ κινεῖσθαι μετὰ ταῦτα, ἐφ' οἷς μὴ ἀπητήσεν ἢ πρό σοκιο. οὕτως οὖν νόσον, ἵνα μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ αὐτὸ διγ.

λθ'. Πομπων.^ς) 'Ο κοινῶν θάπτων ἐν τῷ κοινῷ ἀγρῷ ἐνάγεται τῇ περὶ κοινῶν ἀγωγῇ.

θάπτων] † Οὐχ ὡς ποῶν τὸν τόπον ἱερὸν· οὐδὲ γὰρ δύναται παρὰ γνώμην τὸν κοινῶν· ἀλλ' ὡς μόλινας αὐτῶν. ἀνάγεται βιβ. ε. tit. γ. διγ. ζ. ὅτι ἔξεστιν ἐκάστῳ τῶν κοινῶν θάπτειν ἐν τῷ κοινῷ τάφῳ· εἰ δὲ θάψει ἐν καθαρῷ τόπῳ, οὐτε ἑλιγίσοον αὐτὸν ποιεῖ καὶ ἐνάγεται τῇ ἐν φακτομῷ. [Sch. g. II. 30.]

Κυρίλλου. 'Ο θάψας κερὸν εἰς τὸν κοινὸν ἀγρὸν κατέχεται τῇ πρό σοκιο.

ἐνάγεται] Στεφάνου. Οὐχ ὅτι ἑλιγίσοον τὸν τόπον ἐποίησεν. πανταχοῦ γὰρ κεῖται καὶ μάλιστα ἐν τῷ α. tit. τοῦ) τῶν ἰουστινιανῶν. ὅτι οὐ δύναται ὁ κοινῶν παρὰ τὴν γνώμην τοῦ κοινῶν ἑλιγίσοον τὸν ἐπικοινῶν τόπον ποιεῖν, ἀλλ' ὅτι τυχὸν βούλεται τὸ διαφέρειν λαβεῖν ἐπὶ τῷ ἑλιγίσοον ἕσασθαι τὸν τόπον, ἢ παρεσκυῖναι αὐτὸν ἐλευθέρου τοῦ ἀποτεθῆντος λειψάνου καταστήσει τὸν τόπον. διὰ τοῦτο δὲ τὴν πρό σοκιο δέδωκεν ἐνταῦθα ὁ Πομπώνιος, ὡς κοινῶν ὑποκειμένης. εἰ γὰρ ἐπικοινῶν ἦν ὁ τόπος δύο τινῶν ἢ καὶ πλείωνων κοινῶν ἐκτός, ἢ ἐν φακτομῷ ἐδίδοτο.

Εἰς τὸ διαφέρειν δηλαδὴ· εἰ καὶ ὧδε μὲν τὴν πρόσφορον τῷ τίτλῳ δέδωκεν ἀγωγὴν ἦτοι τὴν ἐπὶ κοινῶν, κακίως τὴν ἐν φακτομῷ τὴν πρόσφορον ἐκείνῳ τῷ τίτλῳ, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ τῷ διαφέροντι κινουμένη.

Πῶς ἐνταῦθα μὲν δέδωκεν ὁ σοφώτατος Πομπώνιος τὴν πρό σοκιο· ἐν δὲ τῷ β. tit. διγ. ζ. θεμ. ε. γ) διαλεγόμενος ὁ νομικὸς ἐν τῷ ἡρώτῳ περὶ κοινῶν, ὡς θάψας ἔθαψε ἐν τῷ ὑπάρχει κοινῶν νεμομένῳ τόπῳ, παρέσχε τὴν ἐν φακτομῷ· Οὐκ εἰσὶν ἐναντία, ὡς ἑμοὶ δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἄλλον ἀγχίνωια πολλὴ τοῦ νομοθέτου ἐνδείκνυται. καὶ γὰρ εἰ καὶ ὧδε μὲν παρεχώρησε δοθῆναι τὴν πρό σοκιο, ἐκεῖ δὲ τὴν ἐν φακτομῷ, ἀλλ' οὐδαμῶς διαφέρουσι αἱ προσιοῦσαι ταῦται ταῖς ἀγωγαῖς ἀπαιτήσεις. καὶ ἢ πρό σοκιο γὰρ αὐτὸ τὸ προσιοῦμενον ἀπαιτεῖ κέρδος, καὶ ἢ ἐν φακτομῷ ὁμοίως αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. καὶ γίνεται καὶ αὐτὸ μεριστὸν τοῦτοις, ἢ ἀπαιτοῦσι καὶ αὐτὸ τὸ κοινὸν τοῦτοις πρᾶγμα. οὕτως γὰρ τὴν ἐν φακτομῷ δέδωκε τέλει τὴν ἀπαιτοῦσαν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἐστὶ τὸ εἶναι τοῦτο, καθὼς καὶ πρότερον εἶχε, τῶν καθαρῶτατων. διὰ τοῦτο γὰρ προσέθηκε [γὰρ] w) ἐν τῷ ἡρώτῳ ἐκέισε τοῦ ζ. διγ. θεμ. ε. ὡς οὐτε τάφον αὐτὸν ποιεῖ, καὶ ἐνάγεται τῇ ἐν φακτομῷ τῇ ἀπαιτοῦσῃ αὐτὸ πρᾶγμα τοῦτο δηλοῖ τὸ ὡς εἶχε καὶ πρότερον, ἀποκαταστήσει. οὐδὲ γὰρ δὲ εἴποι τις τοὺς νομοῦς ἐξετάζων, ὅτι δέδωκε τὴν ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν τὸ κέρδος, ἐπεὶ, εἰ τοῦτο γένηται, εὐρίσκειται δισώδης βλαπτομένης ὁ δεηθεὶς τοῦ θάψαι, ἐν μὲν, ὅτι ἐκβύλλεται καὶ ὁ κερκός, τοῦ τόπου τάφου μὴ γενομένου, ἄλλο δὲ, ὅτι καὶ τὸν δεδομένον ἀπὸλλει μισθόν. ἀλλ' ἀνάγκη, θάψας τῶν δύο γενέσθαι, ἢ τάφον γενέσθαι καὶ μοιρῶσαι τὸ μισθῶμα, ἢ τοῦτον μὴ γενομένου ἀνιστραφῆναι τὸ μισθῶμα πρὸς τὸν δεδομένον. λοιπὸν δὲ οὕτως τὰ ἡρώτῳ ἐλαμβάνειν, ὅτι δέδοται ἢ πρό σοκιο ἢ ἐν φακτομῷ ἀδιωκτοῦς αἱ ἀπαιτοῦσαι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. πάντως γὰρ καὶ ὁ κοινῶν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ζητεῖ τὴν πρό σοκιο κινῶν πλὴν οὐ μόνον ἐνταῦθα μὲν δέδωκε τὴν πρό σοκιο, ἐκεῖ δὲ τὴν ἐν φακτομῷ· οὐδὲ ἀργῶς ἐτέθη τῶν ἡρώτων ἐναλλαγή. διότι γὰρ ἢ ἐπιγραφῆ τοῦ τίτλου περὶ κοινῶν ἐπιγγραπταί, ἐκεῖνο δὲ περὶ διαιρέσεως τῶν κοινῶν, διὰ τοῦτο ἢ

9) tollit] Stephani. Socii enim non solum pro socio, sed etiam communi dividendo inter se agere possunt.

Eiusdem. Hoc intellige non de omnibus, quae socio debentur, sed de his, de quibus actionem pro socio vel communi dividendo instituit. In his enim solum rebus vel capitibus actio pro socio vel communi dividendo ab uno socio instituta alteram tollit, nec vero in aliis rebus vel capitibus, de quibus actum non est. Perspicue enim et dilucide Ulpianus in eodem digesto dicit, non tolli actionem communi dividendo actione pro socio instituta, sed posse eam postea institui de his, quae actione pro socio non petita sint. Ita ergo intellige, ne idem digestum tibi adversetur.

XXXIX. Pompon. Socius, qui in agrum comm. I. 39. munum mortuum intulit¹⁾, actione pro socio con-D. XVII. 2. venit²⁾.

1) mortuum intulit] Non quasi locum religiosum fecerit; nec enim potest invito socio: sed quod eum polluerit. Lege libr. 10. tit. 3. dig. 6. ubi dicitur, cuique sociorum in commune sepulcrum mortuum inferre licere; sin autem in locum purum intulerit, locum religiosum non facere et actione in factum teneri.

Cyrolli. Qui mortuum in communem agrum intulit, tenetur actione pro socio.

2) convenitur] Stephani. Non quod locum religiosum fecit. Ubique enim et potissimum tit. 1. libri 2. Institutionum dicitur, non posse socium contra voluntatem socii locum communem religiosum facere, sed quia forte id quod interest praestari sibi vult, ut locum religiosum manere patiat, vel efficere, ut alter e loco cadaver illatum eximat. Propterea autem Pomponius actionem pro socio ibi dedit, quia societas subest: nam si extra societatem locus duorum vel forte plurium communis erat, actio in factum datur.

In id quod interest manifesto. Et si hic accommodatam titulo dedit actionem pro socio et illic actionem in factum accommodatam illi titulo, praesertim tamen propter id, quod interest, instituuntur.

Quomodo hic prudentissimus Pomponius actionem pro socio dedit? tit. autem 2. dig. 6. them. 5. Iurisconsultus in textu disserens de sociis, quorum alter in loco, quem ex societate possidebant, mortuum intulit, actionem in factum concessit? Non sibi contraria sunt, ut mihi videtur, imo magnum acumen Iureconsulti manifestum est. Nam, etsi hic quidem concessit actionem pro socio, illic autem actionem in factum, tamen intentiones his actionibus accommodatae nequaquam differunt. Nam et actio pro socio petit lucrum acquisitum et actio in factum similiter rem ipsam; et dividunt hi lucrum illud vel petunt rem his communem. Sic enim actionem in factum dedit, qua tota res petitur, id est, ut ita res sit, uti et antea eam possedit, nempe purissima. Propterea enim ibidem in textu digesti 6. them. 5. adiecit, eum locum religiosum non facere et actione in factum teneri, qua res ipsa petitur hoc significat, ita ut antea possedit, rem restitui. Neque enim dixerit quis leges perscrutans, me actionem dedisse, qua lucrum petatur, quum si hoc factum fuerit, duplici modo damnum incurrat is, qui rogavit, ut sepelire sibi liceret, primum quidem, quod cadaver e loco, qui religiosus factus non est, tollitur, deinde vero, quod etiam mercedem datam amittit. Sed alterutrum eorum fieri debet, aut locus fieri religiosus et merces dividi, aut, si hoc factum non fuerit, redire merces ad eum, qui illam dedit. Ceterum ita quae dicta sunt, accipienda sunt, ut vel pro socio vel in factum actio competat indistincte, quibus res ipsa petitur. Omnino enim socius, qui pro socio agit, etiam rem ipsam persequitur. Ceterum non sine causa hic quidem dedit actionem pro socio, illic autem in factum, neque temere posita est verborum

s) Cod. Coisl. μ. Πουτ. apud Fabr. deest. Habet Cod. Coisl. t) deest β. βιβλ. est §. 9. Inst. 2. 1. u) Cod. Coisl. 152. περὶ. v) i. e. Basil. Lib. XII. Tit. 2. cap. 6. th. 5. i. e. L. 6. §. 4. D. X. 3. w) Ita Cod. Coisl. 152. sed super-vacuum videtur.

μὲν κοινωνία ἔλαβε τὴν οἰκείαν ἤσιν ὡς τοῦ τιτ. ἐκεῖ δὲ πάλιν τὴν ἀρμόζουσαν, τὴν ἀπαιτούσαν τὸ πρῶγμα τῷ λόγῳ τῆς κοινωνίας. καὶ δοκεῖ μοι κρείττων αὕτη ἢ λύσις τῆς προτέρου· οἷον ἡγόρασα ἀνδραποδᾶ· ὁ τελευτήσας ἐμπορευόμενος ὀφείλει ταῦτα πωρῶσαι. ἀπαιτηθήσεται δὲ ὁ ταῦτα πληρῶν*) δόλον, οὐ μὴν διλιγεντία.

I. 40. μ'. Ἰδεμ. γ) Ὁ κληρονόμος τοῦ κοινωνοῦ τὰ παρὰ
D. XVII. 2. αὐτοῦ ἀρχθέντα πληροῖ καὶ ὁ δόλος αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῖς σκοπεῖται.

κληρονόμος] Κυρίλλου. Ὁ κληρονόμος ὀφείλει πληροῦν τὰ ἀρχθέντα δόλου χωρὶς.

Stephani. Τυχὸν γὰρ κοινωνίας συστάσης ἐπὶ ἐμπορίᾳ πραγμάτων τινῶν ὁ εἰς τὸν κοινωνῶν ἀρραβῶνα δούς, εἰ ἀγοράσῃ μὲν πρῶγματα, μήπω δὲ αὐτὰ πώλησῃ, ἐτελευτήσεν.

δόλος] Τοῦ αὐτοῦ. Τέως δόλον ποιεῖ, ἐν ᾧ τὰ ἀρχθέντα παρὰ τοῦ τεστίτου μὴ πληροῖ. προδήλον γάρ, ὅτι καὶ δίχως τοῦ υποκειμένου θεματος οὐ μόνον ἀπὸ δόλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοῦλλας κατέχεται ὁ κοινωνῶν κληρονόμος.

† Απαιτηθήσεται δὲ ἐν τῷ ταῦτα πληροῦν δόλος, οὐ μὴν διλιγεντία ἢτοι ἐπιμέλεια. [Sch. h. II. 31.]

I. 41. μ'. ζ) Ἐὰν ἐπερωτήσω ποιῆν τὸν κοινωνόν μου
D. eod. ἐπὶ τινὶ κεφαλαίῳ τῆς κοινωνίας, οὐ κινῶ τὴν περι-
κοινωνίας ἀγωγὴν, εἰ τοσαύτη ἐστὶν ἡ ποιῆ, ὅσον τὸ
διαφέρον μου.

ἐπερωτήσω] Ἐὰν τὸν ἐμὸν κοινωνόν πρόστιμον ἐπερωτήσω ἐπὶ τινὶ κεφαλαίῳ τῆς κοινωνίας, ὑποπεσόντος τοῦ κοινωνοῦ τῷ προστίμῳ, ἐκ στυπουλάτου, οὐ μὴν τὴν πρὸ σοκιο κινήσω, εἴγε τῷ μέτρῳ τοῦ διαφέροντος ἢ περιεχομένη τῆ ἐπερωτήσῃ συνιζέχει ποιῆ. εἰ γὰρ τι πλέον ἐστὶν ἐν τῷ διαφέροντι περιεχομένον, κινήσεται οὐδὲν ἦτον μετὰ ταῦτα ἢ πρὸ σοκιο ἐπὶ ἀπαιτήσει παντός τοῦ διαφέροντος. ληψί δὲ τὸ διαφέρον ὁ κοινωνός α) ὀλόκληρον, ἐξαιρουμένης ἐπιτεύθεν τῆς ποσότητος, ἢς ἔτιχε διὰ τῆς ἐκ στυπουλάτου λαβῶν β).

Κυρίλλου. Ὁ ἐπερωτήσας ποιῆν τὸν κοινόν οὐ κινεῖ πρὸ σοκιο, εἰ μὴ πλέον ἢ τὸ διαφέρον. σημειῶσαι, ὅτι, ἐὰν οἱ κοινωνοὶ ποιῆν ἀλλήλους ἐπερωτήσωσι, οὐ δυνατὰ τις αὐτῶν παραβανόμενος γ) τὴν πρὸ σοκιο κινεῖν κατὰ τοῦ παραβαίνοντος, ἐνθα ἰσομέτρος ἐστὶν ἡ ποιῆ τῷ διαφέροντι. ταῦτηρ δὲ τὴν τῆς ἰσομέτρον τῷ διαφέροντι ποιῆς διαίρεσιν ἐπὶ τῶν ἐν ἀπαιτήσει ποσῶν, τοῦτέστι, ἐνθα ἀγωγὴ ἀρμόττει ἐπὶ τῷ διαφέροντι καὶ ἐπὶ τῇ ποιῆ, μηκέτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν παραγραφῇ, τοῦτέστι, ἐνθα ὁ φέος εἰς τὸ μὴ παραβῆναι τὸ πρὸς αὐτὸν γεγόμενον σύμφωνον δυνατὰ ἀντιθεῖναι παραγραφῆρ· ἐπὶ γὰρ τοῦτοις ἀδιαστίτως, τοῦτέστι κἂν μὴ ἰσομέτρος ἐστὶν ἡ ποιῆ τῷ διαφέροντι, οὐ δυνατὰ ὁ παραβανόμενος ἐκατέρω κερηθῆναι βοηθηματι, τοῦτέστι, καὶ τὴν παραγραφῆν ἀντιθεῖναι καὶ τὸ πρὸστιμον ἀπαιτεῖν, ὡς ἐστὶ μαθεῖν, ἐξ ὧν ὁ Παῦλος ἐν τῷ δὲ σπονδαλίβους μονοβίβλιῳ τιτ. δ. διγ. 4) ἰβ. φησὶν. τῆ γὰρ γυναικὶ τῆ πακτευσάσῃ, μὴ ἀπαιτεῖσθαι περιετῆρω του ἡμίσεως μέρους τῆς προικος, ἐπερωτησάσῃ δὲ καὶ ποιῆν, εἰ ἀπαιτηθεῖ παρὰ τὸ σύμφωνον, οὐ δίδουσι καὶ τὴν παραγραφῆν γ) καὶ τὴν ἐπὶ τῷ προστίμῳ ἀπαιτήσιν, ἀλλ' ἡ τὴν παραγραφῆν καὶ μόνῃ δυνασθαι αὕτηρ ἀντιθεῖναι, ἢ μόνον φησὶ τὸ πρὸστιμον ἀπαιτεῖν.

Τοῦ Ἀνωρύμου. Καλῶς εἶπε μόνῃ ποιῆν. καὶ ὁ Ἀνορύμος γὰρ ἔχει ποιῆν καὶ ὅτι περσεκουτίονα, οὐ μόνον ἐξ ἀρρήσεως εἰς τὸ διπλοῦν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνακλωμένος τούπισσω. ἐστὶν οὖν μῆτταε καὶ οὐ μόνον ποιῆνάλος.

I. 42. μβ'. Ἰδεμ. ς) Εἰ δὲ μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ποιῆν
D. eod. κινῶ τὴν περι κοινωνίας ἀγωγὴν, παρὰ τοσοῦτον λαμβάνω· ἢ ποιῆ γὰρ εἰς τὸ κεφάλαιον καταλογίζεται.

*) Sic lego, Cod. Coisl. 152. τῷ ταῦτα πληροῦν. γ) Cod. Coisl. μ'. Ἰδεμ. Deest Ἰδεμ. apud Fabr. α) Id. Cod. μβ'. α) Malim κοινωνός. Cod. Coisl. κληρονόμος. β) Locus corruptus. Ita mihi lectio sese habere videtur: ἢς ἔτιχε διὰ τῆς ἐκ στυπουλάτου λαβῶν. Cod. Coisl. 152. ita: ποσότητος ἔτιχε διὰ τῆς ἐκ στυπουλάτου λαβεῖν. γ) Lego παραβανόμενος. Cod. Coisl. παραβαίνων. δ) Cod. Coisl. 152. διατ. i. e. διατάξει. ε) Id. Cod. περιγραφῆρ. ς) Id. Cod. μγ'. Ἰδεμ. Deest apud Fabr.

mutatio. Nam quia inscriptio huius tituli est de societate, illius autem communi dividendo, hoc loco quidem actio datur pro socio, inscriptioni tituli accommodata, illic autem in factum actio, qua res petitur ex causa societatis. Et haec solutio mihi melior videtur esse, quam prior, verbi causa emi servos: defunctus mercaturam exercens debet eos vendere: postulabitur ab eo, qui negotium perficit, dolus, nec vero diligentia.

XL. Idem. Heres ¹⁾ socii, quae a defuncto inchoatae sunt, implere debet et dolus ²⁾ eius in illis spectatur.

1) heres] Cyrilli. Heres, quae inchoatae sunt, perficere debet sine dolo.

Stephani. Fortasse enim societate contracta de negotiatione rerum quarundam unus e sociis arrha data, si emerit quidem res, necdum vero eas vendiderit, mortuus est.

2) dolus] Eiusdem. Tamdiu dolum committit, quamdiu, quae a testatore inchoatae sunt, non implet. Manifestum enim est, etiam citra casum positum non solum propter dolum, sed etiam propter culpam heredem socii teneri.

In eis autem explicandis postulabitur, ut dolum praestet, nec vero diligentiam.

XLI. Si a socio meo poenam ratione alicuius societatis capituli stipulatus mihi fuero ¹⁾, pro socio non ago, si tanta poena est, quanti mea interest.

1) stipulatus fuero] Si a socio meo poenam stipulatus fuero ratione cuiusdam societatis capituli, et poena a socio commissa fuerit, ex stipulatu, nec vero pro socio agam, siquidem cum quantitate eius, quod interest, poena stipulatione comprehensa conveniat. Nam si plus in eo quod interest, continetur, nihilsecius postea pro socio actio instituetur, qua totum id quod interest petitur. Socius autem totum id quod interest accipiet, excepta ea quantitate, quam actione ex stipulatu iam consecutus est.

Cyrilli. Qui a socio poenam sibi stipulatus est, pro socio non agit, nisi plus sit in eo quod interest. Nota, si socii poenam invicem sibi stipulati fuerint, non posse unum eorum poena commissa pro socio agere adversus committentem, si poena cum eo quod interest, eandem summam efficiat. Hanc autem poenae cum eo quod interest aequalis distinctionem in petitione probe nota, id est, si actio competit de eo quod interest et de poena, nondum vero etiam de his, quae in exceptione sunt, id est, si reus, ut ne negligatur pactum cum eo initum, exceptionem opponere potest: tunc enim indistincte, id est, etiamsi poena eandem, quam id quod interest, quantitate non habet, non potest laesus utroque uti auxilio, id est, et exceptionem opponere et quod sibi abest, petere, ut cognoscere licet ex iis, quae Paulus in libro singulari de sponsalibus tit. 4. dig. 12. dicit. Mulieri enim, quae pacta est, ne ultra dimidiam dotis partem conveniatur, et poenam insuper sibi stipulata est, si contra pactum petatur, non concedit et exceptionem et poenae petitionem, sed dicit, eam aut solam exceptionem opponere aut solam poenam petere posse.

Innominati. Recte dixit, solam poenam. Nam et Legis Aquiliae actio tam poenam, quam rei persecutiōnem continet, non solum, si propter inficiationem in duplum agitur, sed etiam vice versa. Est enim mixta actio, non solum poenalis.

XLII. Idem. Sin autem, postquam poenam accepi, pro socio ago, tanto minus accipiam: poena enim in sortem imputatur.

μγ'. Ἰδεμ. ε) *Κινομένης τῆς ἀγωγῆς τῆς διαφυρῶσης τὰ ἐπίκοινα, οὐκ ἀναιρεῖται ἡ περὶ κοινωνίας ἀγωγή· αὕτη γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖς χορέσιν ἀρμόζει καὶ προσκύρωσιν οὐκ ἐπιδέχεται. ὁ δὲ κινῶν αὐτήν, παρ' ὅσον ἔλαβεν ἐν τῷ διαφυρῶντι τὰ ἐπίκοινα λόγῳ, λαμβάνει.*

οὐκ ἀναιρεῖται] *Εἰρήκαμεν, ὡς ὁ κοινὸς ἐπὶ διαφυρῶσει τῶν κοινῶν πραγμάτων οὐ μόνον τὴν πρὸ σοκιο ἔχει, ἀλλὰ καὶ τὸ κομμοῦν διβιδουῦνδο. κληθέντος δὲ τοῦ κομμοῦν διβιδουῦνδο ἢ πρὸ σοκιο οὐκ ἀναιρεῖται· ἐστὶ γὰρ πλατυτέρα. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ κομμοῦν διβιδουῦνδο τῶν σωματικῶν γίνεται λόγος, ἐπὶ δὲ τῆς πρὸ σοκιο καὶ τῶν ἀσωμάτων, ὡς γραμματικῶν. εἰ τοίνυν εἴη ἐπίκοινά τινι σωματικὰ καὶ ἀσώματα, διαφυρῶντων τῶν πραγμάτων διὰ τοῦ κομμοῦν διβιδουῦνδο, σῶζεται ἢ πρὸ σοκιο ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων. ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν πλεονετῆ ἢ πρὸ σοκιο· ἐλαττοῦται δὲ κατ' ἐκείνο, καθ' ὃ ἀδιουδικιότη ἐστίν. ἢ κληθέντων ἢ) τοσούτον παρεῖσι, ὅσον οὐκ ἔχουσεν ἀπισῶσαι τὸ κομμοῦν διβιδουῦνδο.*

Κυρίλλου. *Τὸ κομμοῦν διβιδουῦνδο κληθέν οὐκ ἀναιρεῖ τὴν πρὸ σοκιο, ἀλλὰ κινεῖται ἐπὶ τῷ περιττῷ ἢ γὰρ πρὸ σοκιο κινεῖται καὶ ἐπὶ τοῖς γραμματικῶσι καὶ προσκυρώσεις οὐκ ἔχει.*

Στεφάνου. *Τὸ μὲν γὰρ κομμοῦν διβιδουῦνδο μόνον τὰ σωματικὰ πράγματα διαφεῖ, ἀπαιτεῖ δὲ εἰς τὸ διαφερόν. ἢ δὲ πρὸ σοκιο καὶ τὰ σωματικὰ καὶ ἐνοχὰς καταφερεῖ. οὐ μὴ δύναται ὁ δικαστὴς ἀδιουδικιότητα ποιῆσθαι καὶ διὰ τῆς οὐκείας φωνῆς διαφεῖ τῶν κοινῶν τὰ ἐπίκοινα πράγματα ἢ μέρος αὐτῶν προσκυρῶν. μόνον γὰρ κληθέντων, οὐ μὴ ἀδιουδικιότητα τὸ τῆς πρὸ σοκιο δικαστήριον ἔχει.*

† *Ἡ διαφυρῶσα τὰ ἐπίκοινα πράγματα ἀγωγή ἐπὶ τῶν περιττῶν γίνεται τῶν ἀπὸ κέρδους πορισθέντων, ὥστε μερῶσιν αὐτῶν· διὸ οὐκ ἀναιρεῖ τὴν περὶ κοινωνίας ἀγωγήν, ὡς περὶ πάντων ἐκείνων τῶν κοινῶν διαλαμβάνουσιν. [Sch. i. II. 31.]*

χορέσιν ἀρμόζει] † *Σημείωσαι, ὅτι κινουμένη ἢ τὰ ἐπίκοινα διαφυρῶσα ἀγωγή τὰ σωματικὰ μόνον διαφεῖ, ἢ δὲ περὶ κοινωνίας καὶ τὰ ἀσώματα, τυχόν γραμματικῶν καὶ ὅσα ἐν λόγοις ἐστὶ, καὶ προσκυρώσιν οὐκ ἐπιδέχεται· ἐν μὲν γὰρ τῷ ἐπίκοινῳ προσκυρῶνται τῇ ἐν ὁλοκληρῶν τὸ πρῶτον· ἐν δὲ τῇ κοινῶνια τοῦτο οὐ προβαίνει. [Sch. k. II. 31.]*

† *Ἐπίκοινά ἐστὶ τὸ κατὰ δωρεῶν ἢ τοι ληγάτων ἢ ἐτέρῳ τρόπῳ τισὶ καταλιπώμενον. καὶ τὸ ἐπίκοινον πρῶτον αὐτὸ μόνον διαφεῖται, εἰς οὓς κατελείθη. ἢ δὲ κοινωνία καὶ χορέα καὶ κέρδη ἀπαιτεῖ. [Sch. k. II. 31.]*

προσκύρωσιν] † *Ἡ περὶ κοινωνίας ἀγωγή προσκύρωσιν ἢ τοι ὑπερθεματισμῶν οὐ δέχεται, ὡς περὶ ἢ διαφυρῶσα τὰ ἐπίκοινα. [Sch. l. II. 31.]*

μδ'. Ἰδεμ. ι) *Ἐὰν παρὰ σοκιο σοι πρῶτον, ἵνα πωλήσης καὶ, εἰ μὲν πρῶτῃ δέκα νομισμάτων κ), ἐμοὶ δώσης ι) αὐτά μ), εἰ δὲ πλείονος, τὸ περιττὸν σχῆς· εἰ μὲν ὡς ἐπὶ κοινωνία δέδωκα, χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῆ· εἰ δὲ μὴ, τῇ περὶ τῶν συμφωνηθέντων ἀγωγῆ.*

πρῶτον] *Κυρίλλου. Εἰ δώσω σοι μαργαρίτας, ἵνα, εἰ εἰς δέκα νομισμάτων αὐτοὺς πωλήσης, δέκα δὸς μοι, εἰ δὲ πλείονος, κέρδη τὸ περιττὸν, εἰ διαφθεῖς ἢν κοινωνίας, κινῶ πρὸ σοκιο, εἰ δὲ μὴ, παρασχεῖταις βέρβις.*

ὡς ἐπὶ κοινωνία] *Στεφάνου. Σημείωσαι, ὅτι πανταχοῦ χορῆ τῇ τῶν συναλλασσόντων διαφθεῖ προσέχων.*

εἰ δὲ μὴ] *Τοῦ αὐτοῦ. Μὴ νόμιζε, τὸ θέμα μὴ ἔχειν γνῶσιμα κοινωνίας. ἄλλος γὰρ, εἰ εἴς κέρδος, καὶ ἀμφοτέρω τοῦ κέρδους μετέχουσιν, κἂν εἰ μὴ ἐξέλθῃ ὁ κίνσος· κοινωνία ἐστίν, ἐν ᾗ διαφθεῖν κοινωνίας ἔχων οἱ συναλλάξαντες.*

XLIII. Idem. Si actum sit communi dividundo, non tollitur ¹⁾ actio pro socio: haec enim etiam propter nomina competit ²⁾ et adjudicationem ³⁾ non admittit. Qui autem pro socio agit, hoc minus ea consequitur, quam iudicio communi dividundo consecutus est.

1) non tollitur] *Diximus, socium, ut dividantur res communes, non solum pro socio, sed etiam communi dividundo actionem habere. Sin autem actum est communi dividundo, pro socio actio non tollitur: latior enim est. In actione enim communi dividundo rerum corporalium ratio habetur, in pro socio actione etiam incorporalium, veluti nominum. Sin ergo communes sint alicui res corporales et incorporales, rebus iudicio communi dividundo divisio, superest actio pro socio de incorporalibus. In eo ergo latior est actio pro socio; minorem autem ambitum in eo habet, quod in communi dividundo iudicio adjudicatio est. Condemnatio in actione pro socio tantum praestabit, quantum communi dividundo iudicium exaequare non potuit.*

Cyrylli. *Si actum sit communi dividundo, non tollitur pro socio actio, sed instituitur de eo, quod restat. Nam pro socio agitur etiam de nominibus; adjudicationem autem non continet pro socio actio.*

Stephani. *Nam actione communi dividundo solae res corporales dividuntur, et petitur id quod interest; pro socio autem actio tam res corporales quam nomina continet. Non potest autem adjudicationem facere iudex et sententia sua alteri sociorum res communes aut partem earum adjudicare. Nam pro socio actio solam condemnationem, nec vero adjudicationem continet.*

Actio communi dividundo de lucro, quod reliquum in societate est, intenditur, ut dividatur: ideoque actionem pro socio non tollit, cum in eam res omnes communes veniant.

2) nomina competit] *Nota, actione communi dividundo res solum corporales dividi, actione pro socio autem etiam incorporales, veluti nomina et quaecunque in rationibus sunt: nota et illud, pro socio actionem adjudicationem non admittit; nam in iudicio communi dividundo uni res tota adjudicatur; quod in iudicio pro socio non procedit.*

Communia sunt donatio vel legatum vel quod alio modo quibusdam relinquitur. Et ipsa tantum res communis dividitur inter eos, quibus relicta est; in societate autem etiam nomina et quaestus petuntur.

3) adjudicationem] *Actio pro socio adjudicationem vel licitationem non admittit, sicut actio communi dividundo.*

XLIV. Idem. Si rem ¹⁾ tibi dedi, ut eam venderes et, si quidem decem aureis vendidisses, eos mihi redderes, si vero pluris, quod excedit, tu haberes: si quidem animo contrahendae societatis ²⁾ dedi, locus est actioni pro socio; sin minus ³⁾, actioni praescriptis verbis ⁴⁾.

1) rem] *Cyrylli. Si margaritas tibi dedi, ut, si decem aureis eas vendidisses, decem mihi redderes, si vero pluris, quod excedit, haberes, si animus erat societatis incundae, pro socio ago, sin minus, praescriptis verbis.*

2) animo contrahendae societatis] *Stephani. Nota, ubicunque spectari id, quod inter contrahentes actum sit.*

3) sin minus] *Eiusdem. Ne putes, thema non habere notam societatis. Omnino enim, si lucrum habuit, lucrum inter utrumque communicatur, etiamsi casus non evenerit. Societas est, ubi animum societatis incundae paciscentes habent.*

g) Id. Cod. μδ'. Ἰδεμ. Deest apud Fabr. h) Id. Cod. κατ' ὃ ἀδιουδικιότη ἐστίν ἢ κομμοῦν κ. τ. λ. Sed haec ferri non poterant et manifesto sunt depravata, quam ob rem auxilio scholii Stephani, quod paulo post sequitur, emendavi. i) Id. Cod. με'. Ἰδεμ. Deest ultimum apud Fabr. k) Ita Cod. Fabrot. νομισματα l) Fabr. δώσεις. Cod. Coisl. δώσης. m) Post αὐτά Cod. add. τὰ περιττά.

συμφωνηθέντων ἀγωγῆ] Στεφάνου. Σημειώσαι ταῦτα. ἐν γὰρ τῷ η'. βιβλίῳ τοῦ παρόντος συντάγματος τίτ. β'. διγ. ιγ'. τὴν ἐν φάκτουμ δίδουσι ὁ αὐτὸς Οὐλπιανός. ἐν φάκτουμ οὖν τὴν πρᾶσεκρίπτει βέρβις νόμον.

L. 45. D. XVII. 2.

μέ'. Ἰδεμ. n) 'Ο κοινοῦς μου ἐπὶ τῷ κοινῷ πράγματι καὶ τῇ περὶ κλοπῆς καὶ τῇ περὶ κοινοῦς ἀγωγῆ ἐνέχεται μοι o) καὶ p) οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ἐτέραν ἢ ἐτέρα. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν καλῆ πίστει ἀγωγῶν q).

ὁ κοινοῦς μου] Ἐὰν τυχόν κατά ἀπίστην ἢ δόλον ἀπεσύλησε τὸ κοινὸν πρᾶγμα ἢτοι ψυχῇ κλέπτοντος ψηλαφῆ, ἔσται δὲ ἔνοχος καὶ τῇ πρὸ σοκιο, καὶ οὐδὲ ἢ ἐτέρα ἀγωγή τὴν ἐτέραν ἀναιρεῖ κινήσεια. τοῦτῳ δὲ χάρις τῷ λόγῳ καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν βίνα φίδε ἀγωγῶν, τοιτέστιν ἐπὶ τῆς νεγοτιόρουμ γεστόρουμ καὶ μανδάτι καὶ τουτέλας καὶ λοκάτι. ἐὰν γὰρ ὁ δικαῖον ὡς φίλος ἢ κατὰ μανδάτου, ἢ καὶ κατὰ τουτέλας τὰ ἐμὰ πράγματι ὑφέληται τι τῶν ἐμῶν, κρατεῖται τῇ φοῦρτι καὶ τῇ μανδάτι καὶ τῇ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ εἰ καὶ ἐπιτροπος κλέψης τι τῶν πουπιλαρίων πραγμάτων, ψηλαφῆ ταῦτα μετὰ δικάνου τῆς ἐπιτροπῆς, κρατεῖται τῇ τουτέλας καὶ τῇ φοῦρτι διὰ τὴν μετὰ ταῦτα ψηλαφῆσιν, οὐ μὴν τὴν ἐν τῇ ἐπιτροπῇ. τότε γὰρ οὔτε ἢ φοῦρτι τίκεται κατ' αὐτοῦ. ὡς δεσπότης γὰρ ἀνωστρέφεται περὶ τὰ πουπίλια πρᾶγματα. οἶδας δὲ, ὅτι ἐστὶν κατ' αὐτοῦ ἢ ἠμιονίβους διστραεῖς εἰς τὸ διπλοῦν. τὸ δὲ τῆς λοκάτι, οἷον ἐμίσθωσά σοι ἀγρόν, ἐν ἢ ἀπέκειντο ἐργαλεία μισθώσιμα. ὑφελῶν τι τῶν ἐργαλείων κατέχη μοι τῇ λοκάτι καὶ τῇ φοῦρτι. ἐπὶ πάντων δὲ τούτων ἢ ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων ἀγωγή κινήσεια οὐκ ἀναιρεῖ τὴν φοῦρτι, οὐδὲ μὴν ὑπ' αὐτῆς ἀναιρεθῆσεται. εἰ δὲ κατὰ τοῦ κλέψαντος κοινοῦ κινήσω τὸν φοῦρτίβου κοινδικτίου, ἀπόλλυται ἢ πρὸ σοκιο, εἰ μὴ ἀρα ἐστὶ τι πλεον.

Κυρίλλου. Ἐπὶ τοῦ κοινῷ πρᾶγματος ἐνάγεται φοῦρτι ὁ κοινοῦς καὶ πρὸ σοκιο, καὶ οὐκ ἀναιρεῖ ἐτέραν ἢ ἐτέρα. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν βίνα φίδε ἀγωγῶν, λοκάτι, νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, μανδάτι, τουτέλας. ὁ δὲ φοῦρτίβου κοινδικτίου ἀναιρεῖ τὴν πρὸ σοκιο ἐπὶ τῷ ἰσομέτρω.

τῇ περὶ κλοπῆς] † Ἡ περὶ κλοπῆς μὲν, ὥστε τὸ κλαπέν μόνον ἀποκαταστήσαι διὰ τὸν κανόνα τῶν λέγοντα, κοινοῦς ἐπὶ τῷ κοινῷ πρᾶγματι οὐ δοκεῖ κλοπὴν ποιεῖν ἢ δὲ περὶ κοινοῦς εἰς τὸ διαφέρον. βιβ. μς. r) τίτ. β'. διγ. με'. φησὶν, ὅτι ὁ κοινοῦς κλέπτων κοινὸν δοῦλον ἢ πρᾶγμα ὑποκαταί τῇ φοῦρτι. [Sch. m. II. 31.]

Στεφάνου. Σημειώσαι, ὅτι καὶ κατὰ τοῦ κοινοῦ καλῶς κινεῖται ἢ φοῦρτι. τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ Οὐλπιανός ἐν τῷ μς. τῶν διγ. βιβ. τίτ. β'. διγ. με'. φησὶν. δῆλον δὲ, ὅτι ἢ ἐπὶ τῇ ποιῆ καταδικῆ οὐκ εἰς οὐλόκληρον τὸ πρᾶγμα γίνεται, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος τὸ μὴ διαφέρον τῷ τὴν κλοπὴν ἐργασασμένῳ κοινῷ.

οὐκ ἀναιρεῖ] Στεφάνου. Τέως οὐκ ἀναιρεῖται ἢ φοῦρτι τῆς λοκάτις, ἢ τῆς νεγοτιόρουμ γεστόρουμ ἢ τῆς τουτέλας κινουμένης ἢ τῆς μανδάτι.

Τοῦ αὐτοῦ. Ποῖον τὸ, ἐφ' ὧν θεμάτων ἀρμόττει φοῦρτι καὶ τις τῶν βίνα φίδε ἀγωγῶν, μὴ ἀναιρεῖσθαι τὴν ἐτέραν ὑπὸ τῆς ἐτέρας; μήτε γὰρ εἴπης, ὅτι ἐπὶ πασῶν τῶν βίνα φίδε ἀγωγῶν δυνατὸν ἐστίν, ἀρμόττειν καὶ τὴν φοῦρτι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος ἀγωγή. ἐπὶ γὰρ τῆς πῦάσεως καὶ τῆς ἀγοράσεως, μὴπω τραδιτευθέντος τοῦ πρᾶγματος, οὐ δυνατὸν κατὰ τοῦ πεπρακότος ὁ ἡγορακῶς ἔχειν τὴν φοῦρτι, οὔτε κἂν ἔτερος, οὐκ ὁ πρᾶτης ἐστὶν ὁ τὴν κλοπὴν ἐργασασμένος, οὐδὲ οὕτως ἀρμόττει τῷ ἡγορακῶ, ἀλλ' ὁ πρᾶτης αὐτὴν ἔχει πρὸ τῆς τραδιτίου, ὡς εἴρηται, κλαπέντος τοῦ πρᾶγματος ἐκχωρεῖν δὲ αὐτὴν ἀναγκάζεται τῷ ἡγορακῶ, ὡς ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ μς. τῶν διγ. βιβλ. διγ. ιγ'. τίτ. β'. φησὶν. κανονικῶς γὰρ οὐδεὶς δυνατὸν τὴν φοῦρτι κινεῖν, εἰ μὴ τὸ μὴ κλαπῆται τὸ πρᾶγμα διαφέρει αὐτοῦ, οἷος ἐστὶν ὁ μηδέποτε κἂν ἐν ψιλῇ τοῦ πρᾶγματος κατοχῇ γεγωνός.

καλῆ πίστει ἀγωγῶν] † Ἐνέχονται γὰρ οὗτοι πάντες οὐ μόνον τῇ περὶ κλοπῆς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις ἀγωγαῖς

4) praescriptis verbis] Stephani. Nota haec. Nam lib. 8. huius partis tit. 5. dig. 13. ipse Ulpianus actionem in factum dat. Intellige actionem praescriptis verbis. (Est L. 13. D. XIX. 5.)

LXV. Idem. Socius meus¹⁾ rei communis nomine et furti²⁾ et pro socio actione mihi tenetur, neque altera actio alteram tollit³⁾. Idem in bonae fidei iudiciis⁴⁾ dicendum est.

1) Socius meus] Si forte fraude vel dolo rem communem amovit vel furandi animo contractavit, tenetur etiam actione pro socio; neque altera actio instituta alteram tollit. Hoc autem locum habet etiam in omnibus bonae fidei actionibus, veluti negotiorum gestorum, mandati, tutelae et locati. Nam si ille, qui ut amicus vel ex mandato vel quia tutor est, res meas administrat, inde aliquid subripuit, tenetur furti et mandati et negotiorum gestorum. Et si tutor celavit aliquid e rebus pupillaribus et post finitam tutelam contractavit, tenetur tutelae et furti actione propter hanc contractationem finita tutela, nec vero propter eam durante tutela factam. Tunc enim ne furti quidem actio adversus eum oritur. Pro domino enim gerit res pupillares. Nosti etiam, esse adversus illum actionem de rationibus distrahendis in duplum. Quod autem actionem locati attinet, si locavi tibi agrum, in quo instrumenta locari solita iacebant, tuque instrumentum abstulisti, tenentur mihi locati et furti actione. His omnibus autem casibus actio ex contractu instituta non tollit furti actionem, neque per eam tollitur. Sin autem adversus socium, qui furatus est, conditione furtiva experiar, extinguitur pro socio actio, nisi forte quid amplius sit.

Cyrilli. Propter rem communem furti et pro socio socius tenetur et altera actio alteram non tollit. Idem autem est et in omnibus bonae fidei iudiciis, locati, negotiorum gestorum, mandati, tutelae. Condictio autem furtiva tollit actionem pro socio quoad eandem summam.

2) furti] Furti quidem actione, ut rem tantum subreptam restituat propter regulam dicentem, socium in re communi furtum facere non videri: actione autem pro socio tenetur in id quod interest. Libri 47. tit. 2. dig. 45. dicit, socium, qui communem servum aut rem subripuerit, furti teneri.

Stephani. Nota, etiam contra socium recte furti agi. Hoc autem ipsum et Ulpianus libro Digestorum 47. tit. 2. dig. 45. ait. Manifestum autem est, condemnationem in poenam non propter solidam rem fieri, sed propter partem tantum, quae ad socium furti reum non pertinet.

3) nec tollit] Stephani. Interea non tollitur furti actio, si locati vel negotiorum gestorum, vel tutelae vel etiam mandati actum fuerit.

Eiusdem. Quomodo hoc intelligendum est, quibus casibus furti actio et quaedam bonae fidei actio competat, alteram altera non tolli? neque enim dixeris, in omnibus bonae fidei iudiciis posse et furti et ex contractu actionem competere. Nam in emptione et venditione re nondum tradita non potest contra venditorem emtor habere furti actionem, neque si alius quis praeter venditorem furtum commisit. Neque ita competit emtori, sed venditor habet eam ante traditionem rei subreptae, sicut dictum est: credere autem eam cogitur emtori, ut Ulpianus libro 47. Digestorum, dig. 13. tit. 2. ait. Regulariter enim nemo potest furti agere, et si eius interfuit, rem furto non auferri, qualis est, qui nunquam vel etiam in nuda tantum rei possessione fuit.

4) bonae fidei iudiciis] Hi enim omnes non solum furti actione tenentur, sed etiam competentibus

n) Cod. μς. Ἰδεμ. Hoc deest apud Fabr. Cap. 45. est in Syn. q) In Cod. Coisl. 152. verba τὸ αὐτὸ — ἀγωγῶν r) leg. μς. s) Fabr. κοινοῦς. t) Ita Cod. Malletm λοκάτι.

Syn. p. 149. o) Ita Cod. et Syn. Fabr. μιν. p) καὶ deest hic desunt, sed sequenti capiti post ἐπιτροπῶν adiciuntur.

ἦτοι τῇ περὶ ἐπιτροπῆς, τῇ περὶ διοικήσεως πραγμάτων, τῇ περὶ μισθώσεως· καὶ ἄλλως οὐκ ἀναρκεῖ φερέρα τὴν ἐτέραν ἀγωγήν. [Sch. n. II. 31.]

μζ'. ^{u)} Καὶ ἐπὶ μισθωτοῦ καὶ πράγματα ^{v)} ἀλλότρια διοικήσαντος καὶ προκοροῦτωρος καὶ ἐπιτρόπου.

μζ'. Οὐλλ. ^{w)} Εἰ δὲ διὰ τοῦ φρονησίβου κοινδικτικίου λάβω τὸ πρᾶγμα, ἀρκεῖ ἢ περὶ κοινωνίας ἀγωγή· εἰ μὴ πλέον μοι διαφέρει.

φρουρίβου κοινδικτικίου] Στεφάνου. Ὁ γὰρ φρουρίβος τὴν τοῦ πράγματος διατήρησιν ἦτοι τὸ διαφέρει ἀπατεῖ, ὡς περὶ καὶ ἢ πρὸ σοκιο· καὶ εἰκότως κινήθεις αὐτοῦ ἀρκεῖ ἢ πρὸ σοκιο, τῶν βόνα φίδε τυγχάνουσα, καὶ τὸν ἀπὸ μορῆς τόκου ἀπατεῖ, ὡς περὶ οὐκ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ κοινδικτικίου στρίκτου τυγχάνοντος.

μη'. Παῦλ. ^{x)} Ἐνέχεται τῷ Ἀκουιλίῳ πρὸς τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγή ^{y)}, ἐὰν τὴν κοινωνίαν ἐβλαψεν· ἴσως γὰρ τὸν πραγματευτὴν δοῦλον ἐφόνευσεν ^{z)}. ἀρκεῖ δὲ μία κινουμένη· ἐκατέρω γὰρ ἀπατήσιν ἔχει πρᾶγματιος καὶ οὐ ποινήν ^{a)}, ὡς ἢ περὶ κλοπῆς ἀγωγή.

ἐνέχεται] Ἐὰν ζημιώσῃ με ὁ κοινωνὸς περὶ τὸ ἐπικοινωνῶν πρᾶγμα, κατέχεται τῷ ἀκουιλίῳ. τοῦτο γὰρ Κέλσος καὶ Ἰουλιανὸς καὶ Πομπώνιος γράφουσιν, οὐδὲν δὲ ἦτοιο ἐστὶ καὶ ἢ πρὸ σοκιο. τότε δὲ καὶ ἢ πρὸ σοκιο χωρὶν ἔξει, εἰ τὸ ἀμνησθέν αὐτὸ τὴν κοινωνίαν ἐβλαψεν, οὐ κατὰ ταύτην ἀπεμείωσεν ἐν τῇ πράγματι, ἀλλὰ κατὰ ταύτην ἀφελείας ἀπεστήρησεν. ὑπόθου γὰρ οἰκέτην πραγματευτὴν πόρον ἰκανὸν δυναμένον περιποιῆσαι τῇ κοινωνίᾳ ὑπ' αὐτοῦ τε τραυματίζεσθαι ἦσαν ἀναρκεῖσθαι. τῆς πρὸ σοκιο κινήσεως ἀναρκεῖται ὁ Ἀκουίλιος ὡς περὶ καὶ τὸ ἐναντίον. ἐκατέρω ἀγωγή δὲ φεῖ παρεσκευασίαν ἐστίν. ἕτερον ἐστὶν ἐπὶ τῆς φουρίβου· αὐτὴ γὰρ οὐκ ἀπατεῖ τὴν πρὸ σοκιο, οὐδὲ ὑπ' αὐτῆς ἀναρκεῖσθαι. ἢ μὲν γὰρ ἔχει παρεσκευασίαν, ἢ δὲ φουρίβου ποινῆς μόνῃς ἀπατήσιν.

Ὁ ζημιώσας τὸ κοινὸν πρᾶγμα κατέχεται ἀκουιλίῳ καὶ πρὸ σοκιο, εἰ ἐκ τούτου τὴν κοινωνίαν ἐβλαψεν. ἐτέρα δὲ τὴν ἐτέραν ἀναρκεῖ.

Ἀκουιλίῳ] Στεφάνου. Ὡστε, εἰ μὴ ἐβλαψεν τὴν κοινωνίαν, οὐ χωρὶς τῆς πρὸ σοκιο, ἐπὶ τῷ διαφέρει, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βλάβῃ μόνῃ τοῦ σώματος τοῦ οἰκέτου. ἢ καὶ θεματίου ἐπιπέθαι τὸν ἀναρκεθέντα οἰκέτην διαφέροντα ἰδικῶς ἐν τῶν κοινωνῶν, καὶ οὐ βλάβῃ τις ἐπὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων γίνεσθαι δοκεῖ, καὶ ἐνθα τὸν ἰδικῶς μὲν διαφέροντα φερέρα τῶν κοινωνῶν ὁ ἕτερος ἐβλαψε, τοιοῦτος δὲ ἦν ὁ οἰκέτης, δι' οὗ τὰ τῆς κοινωνίας ἐπρωάτετο πρᾶγματι.

† Ἀγωγή ἐξ ὁμολογίας ἀπατεῖσθαι τὸ ἄπλοῦν, ἐξ ἀρήσεως δὲ τὸ διπλοῦν. [Sch. o. II. 31.]

ἀρκεῖ μία κινουμένη] Τοῦ αὐτοῦ. Ὅτι αἱ καθαρῶς ὄσαι ποινάλας ἀγωγῆς οὐκ ἀναρκεῖσθαι τὰς ἀδ' οὐ παρεσκευασίαν, ἀλλὰ μόναι αἱ ἀδ' οὐ παρεσκευασίαν καὶ αἱ μίξαι.

μθ'. Οὐλλ. ^{b)} Οὐκ ἄλλως ἐνέχεται ὁ κοινωνὸς ^{c)} τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγή, εἰ μὴ κατὰ ἀπάτην καὶ δόλον ἀπεκίνησεν, τοιούτων ὑφείλετο ἐπικοινωνῶν πρᾶγμα ^{d)}. ὡς ἐπίπαν γὰρ ὁ μειρικός δεσπότης οἰκείῳ δικαίῳ κεχρησθῆναι δοκεῖ τῷ πρᾶγματι καὶ οὐχ ὡς κλέπτῃς. ὅθεν οὐτε τῷ περὶ ἀνδροποδιστῶν ἐγκλήματι κατέχεται, εἰ μὴ ἠνδροποδισεν ἢ ἔκρυπεν.

ἐνέχεται ὁ κοινωνὸς] Ὁρθῶς πρόσκειται, τότε κατασχεθῆσθαι, εἰ τὸ κοινὸν ἀπέκρυψε πρᾶγμα· διὸ γὰρ δόλου τοιοῦτο πρᾶξας οὐ κρατεῖται τῇ φουρίβου. ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον γὰρ καὶ κατὰ πρόληψιν ὁ κατὰ τὴν μέρους δεσπότην τοῦ πρᾶγματος, ὡς δεσπότης μᾶλλον, ἢ ὡς κλέπτῃς, δοκεῖ τὸ ἐπικοινωνῶν πρᾶγμα. ἀρκεῖ εἰ καὶ παρ' ἐν μόνῳ διάγων ὁ οἰκέτης ἐδραπέυσε, τότε κρατεῖται τῷ φουρίβου δὲ πλαγιάριος

u) Cod. μζ. v) Id. Cod. πρᾶγμα. w) Cod. id. μη'. Οὐλλ. Apud Fabr. Οὐλλ. deest. x) Cod. μθ'. Παῦλ. Apud Fabr. Παῦλ. deest. y) Cod. dict. v. Οὐλλ. ἐὰν x. τ. λ. z) Cod. id. add. ἢ τραυματίου. Postea novum caput incipit verbo Παῦλ. a) Id. Cod. μόνῃ ποινήν. b) Fabr. μη'. Cod. Coisl. γά'. Οὐλλ. Deest Οὐλλ. apud Fabr. c) Ita Cod. Coisl. Fabr. o κοινωνὸς ἐνέχεται. d) Haec verba τοιούτων — πρᾶγμα addit Cod. Coisl.

actionibus, id est, tutelae, negotiorum gestorum, locati. Et omnino altera actio alteram non tollit.

XLVI. Et in colono et in eo, qui aliena negotia gerit, et procuratore et tutore. L. 46. D. XVII. 2.

XLVII. Ulpian. Sed si conditione furtiva ¹⁾ rem consecutus sum, cessat pro socio actio, nisi si pluris mea intersit. L. 47. D. cod.

1) conditione furtiva] Stephani. Conditione enim furtiva rei aestimatio vel id quod interest petitur, sicut et pro socio actione: et merito conditione instituta cessat pro socio actio, quae bonae fidei est et usuras ex mora quoque complectitur, quod non ita est in conditione, quae stricti iuris est.

XLVIII. Paul. Praeter actionem pro socio tene- tur ¹⁾ Aquilia ²⁾, si societatem socius laesit: fortasse enim negotiatorem servum occidit. Sufficit autem, si una actum sit: utraque enim rei persecutionem continet, non poenam, ut furti actio. L. 48. 49. D. cod.

1) tenetur] Si socius in re communi me laeserit, Aquilia tenetur. Hoc enim Celsus et Iulianus et Pomponius scribunt. Nihilominus autem erit actio pro socio. Tunc autem etiam pro socio actio locum habebit, si delictum ipsum societatem laesit, non solum si diminuit rem quandam, sed etiam si commodo eam privavit. Fac enim servum negotiatorem, qui magnum quaestum societati comparare possit, ab eo vulnerari vel occidi. Si pro socio actum sit, tollitur Aquilia et vice versa. Utraque autem actio rei persecutoria est. Aliud quid est in furti actione; haec enim neque tollit pro socio actionem, neque per eam tolletur. Nam haec rei persecutionem continet, illa autem furti actio poenae tantum petitionem.

Qui rem communem laesit, Aquilia et pro socio actione tenetur, si exinde societati nocuit. Altera autem alteram tollit.

2) Aquilia] Stephani. Ut, nisi laesit societatem, locus non sit actioni pro socio ad id quod interest, sed propter damnum solum corpori servi illatum. Vel etiam fac hoc loco, servum occisum uni sociorum in primis profuisse et damnum quoddam in rebus communibus factum videri et tunc, quum servum uni sociorum in primis utilem alter socius laesit, servus autem talis fuit, per quem negotia societatis gerebantur.

Actione, quae in contentum in simplum datur, ex inficiatione autem in duplum.

sufficit si una actum sit] Eiusdem. Actiones mere poenales non tollunt rei persecutorias, sed solae rei persecutoriae et mixtae.

XLIX. Ulp. Non aliter socius tenetur ¹⁾ furti actione, quam si per fraudem vel dolum amovit, id est, subripuit rem communem: plerumque enim pro parte dominus iure suo uti re videtur, nec vero furandi animo: et ideo lege Fabia de plagiariis ²⁾ non tenetur, nisi plagium fecit vel suppressit. L. 51. D. cod.

1) socius tenetur] Recte adiicitur, tunc tenebitur, si rem communem abscondit: nam si sine dolo hoc fecit, non tenetur furti actione. Plerumque enim et ex praesumptione, qui pro parte dominus rei est, magis quasi dominus, quam furandi animo rem communem tractare videtur. Certo, si servus apud unum tantum moratus aufugit, tunc tenetur lege Fabia de plagiariis ille.....

ἐκείνος παρ' ᾧ... ταῦτα γένηται, ἥτις αὐτῶν ὑπονοθεύοντος φρυγῆν αὐτὸν παρεσκευάσεν, ἢ ἐκρυψεν αὐτὸν, ἐπεὶ προλήψει αὐτὸν νομιζέται ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ τὸν ἐπίκοινον κρυπτεῖν οὐκ ἐπιτρέπεται καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπόκειται τῷ φαβίῳ. προλήψει αὐτὸν δοκεῖ φρυγῆν αὐτὸν ὑπονοθεύοντα τὸ ἐπίκοινον. κατέχεται καὶ φαβίῳ¹⁾, εἰς ὑπεροφθεύσει τὸν ἐπίκοινον οὐκ ἐπιτρέπεται ἢ ἀπέκρυψεν.

Stephani. Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἐγκαλῶν κλοπῆν τῷ κοινῶν καὶ περὶ τούτων βαρούμενος ἀποδείξει οὐκ ὀφείλει αὐτὴν τῆν ἀποψηλάφῃσιν προσφέρειν εἰς ἀπόδειξιν. κατὰ πρόληψιν γὰρ ὁ κοινῶν οὐ δοκεῖ κλοπῆν ἀμαρτάνειν ψηλαφῶν τὸ ἐπίκοινον πράγμα. δεῖ οὖν αὐτὸν τὸν ἐγκαλῶντα τῆν κλοπῆν δεῖξαι, ὅτι ψυχρὴ κλέπτουτος ἢ ἀποκρύπτουτος αὐτὸ ἐψηλάφησεν.

περὶ ἀνδρῶν ἀποδιστῶν ἐγκλήματι]. Τυχὸν γὰρ τῷ ἐπίκοινῳ οὐκ ἐπιτρέπεται φρυγῆν συνβουλεύσειν ἢ καὶ ἀκοινῶς τοῦ κοινῶν τοῦτον ἀπέκρυψεν ἢ δεδεμένον ἔσχεν. ἀρμότιε γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ περὶ τῶν πλαγιασίων φαβίος νόμος· ἐστὶ δὲ πούβλικον ἐγκλήμα, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἀμαρτημάτων ἔχον τὴν τιμωρίαν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὸ μέταλλον²⁾ καταδικάζον τὸν ὑποπεπτοκῶτα αὐτῷ. ὑπέξιέ μοι ἐκείνον, ὅς οὐ μόνον φρυγῆν συνβουλεύσειν τῷ οὐκ ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ πέπρακεν αὐτὸν δούλον ὄντα, ὡς εἶπον, καὶ οὐκ εὐγενῆ. οὗτος γὰρ καὶ εἰς κεφαλὴν τιμωρεῖται.

† Ζήρει βιβ. ξ. τιτ. ε. κεφ. θ'. ποία ἐστὶν ἡ τιμωρία τοῦ φαβίου νόμου, τιτ. μγ. τοῦ αὐτοῦ βιβ. κεφ. η. καὶ τὸ τελευταῖον καὶ βιβ. ζ. τιτ. ια. κεφ. μγ'. [Sch. p. II. 31]

L. 52. pr. D. XVII. 2.

ν. Ἰδεμ. ἢ) Ἐὰν ἤτησά σε ἀγρὸν ἀγοράσαι, ἐφ' ᾧ μέρος ἐκχωρήσαι μοι, καὶ προλαβὼν αὐτὸν¹⁾ ἀγοράσω, τότε μόνον ἀγωγὴν²⁾ ἔχεις κατ' ἐμοῦ, ὅτε συνέδοξε ἦγον σκοπὸν ἔσχομεν ὡς κοινῆν πραγματείανπραχθῆναι καὶ ὑπέξιαι³⁾ τὸ μέρος, περὶ οὗ διελέχθην⁴⁾ σοι, τὸ λοιπὸν δίδωμί σοι.

ἐὰν ἤτησά] Πρῶτος καὶ σεκοῦνδος ἀγορεύοντες ἦσαν. εἶχε δὲ καὶ ὁ τρίτος ἀγρὸν, ὃς παρετίετο καὶ ὁμοῦς ἦν τοῖς ἀγροῖς πρώτου καὶ σεκοῦνδου. φησὶ τις γέγονε, ὡς τρίτος μελλεῖ τὸν ἴδιον ἐκποιεῖν ἀγρὸν. γινῶς δὲ τοῦτο πρῶτος καὶ δευτῶς, μὴ πως εἰς δυνατὸν ἔλθοι πρόσωπον καὶ μελλεῖ ἀδικεῖσθαι περὶ ὄρου καὶ ἐτέρων τιῶν διὰ τὴν τοῦ παρακεπημένου ἰσχύν, διελέχθη σεκοῦνδῳ φίλῳ τυχὸν ὄντι τοῦ τριτοῦ, ὥστε ἀγοράσει τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ μὲν συνημῆνον μέρος τῷ ἀγρῷ τοῦ σεκοῦνδου αὐτὸν παρακρατήσαι τὸν σεκοῦνδον, τὸ δὲ πλησιάζον τῷ ἀγρῷ πρώτου πρώτῳ παραχωρήσαι. ταῦτα πρῶτος⁵⁾ διελέχθει τῷ αὐτῷ φθῆσας ἠγόρασε τὸν ἀγρὸν οὐκ εἰδὼς σεκοῦνδον. ζητεῖται εἰ ἀρα τις ὑπεστὶν ἀγωγὴ σεκοῦνδου κατὰ πρῶτον. καὶ Ἰουλιανὸς ἐρωτηθεὶς πεπλεγμένῃ φησὶν καὶ δύσλυτον εἶναι τὴν ἐρώτησιν ἥτοι τὴν ζητήσιν, πληρὴ ὑποβάλλει τὸ θέμα τοικύνη διαστέξει. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο μόνον ἦν τὸ ἀνυόμενον, ὥστε τὸν τριτοῦ ἀγρὸν ἀγοράσαντα σεκοῦνδον καὶ μετὰ πρώτου μερίσασθαι, καὶ ὡς ἐντελλόμενος ταῦτα πρῶτος σεκοῦνδῳ διελέγετο, ὥστε εἰ ἐντετακτο αὐτῷ, ἀγοράσει μοι τὸν ἀγρὸν, τότε δὲ οὐδεμίαν ἔξει σεκοῦνδος ἀγωγὴν⁶⁾ κατὰ πρῶτον. οὐδεὶς γὰρ ἐντελλόμενος μοι, ἀγοράσαι αὐτῷ πρῶτον, εἴτι προλαβὼν καὶ ἀγοράσας ἐνόχος μοι γενήσεται καθότι ἠγόρασε. εἰ δὲ τοῦτο ἦν τὸ ἀνυόμενον, ἵνα κοινῶν γεγοτιῶν γεροῦτον, τῆ προ νόμο γενήσεται πρῶτος ὑπεύθυνος, ὥστε τὰ μὲν αὐτῷ πλησιάζοντα μετὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ τριτοῦ παρακρατήσαι, τὰ λοιπὰ δὲ σεκοῦνδῳ παραδοῦναι.

Κυρίλλου. Ἰτησά σε, τὸν μέσον ἀγρὸν τοῦ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἀγροῦ ἀγοράσαι, ἐφ' ᾧ κοινὸν ἡμῶν εἶναι. προλαβὼν δὲ ἠγόρασα αὐτὸν. εἰ μὴ ἀπλῶς τοῦτο εἶπον, ἀλλὰ διαθέσει κοινωνίας, κατέχομαί σοι πρό νόμο.

Τοῦ Ἀνωμένου. Καλῶς τὸ πέπει καὶ οὐχὲ μανδύου. καὶ γὰρ ἂν ἡ μανδάτι ἐκείνῳ.

συνέδοξε] † Ὡς ὄντες ἀγορεύοντες ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἀγρῷ. [Sch. q. II. 32.]

λοιπὸν] † Εἰ τοῦτο μόνον τὸ ἀνυόμενον, ὥστε τὸν ἀγρὸν ἀγοράσαι καὶ μετ' ἐμοῦ μερίσασθαι ὥστε εἰ ἐντετακτῆν σοι,

hoc fit, si animo seducendi effecit, ut servus fugeret, aut occultavit eum, quum non praesumit in hunc finem communem occultare servum et propterea lege Fabia non tenetur. Ex praesumptione non videtur furandi animo rem communem celare. Tenetur autem Fabia, si seduxit servum communem vel occultavit.

Stephani. Nota eum, qui furti socium arguit et huius probatione oneratur, non debere ipsam contrectationem proferre ad probationem. Ex praesumptione enim socius non videtur furtum committere contrectando rem communem. Debet ergo is, qui furti illum arguit, probare, animo furandi vel celandi rem illum contrectasse.

2) lege Fabia de plagiariis] Fortasse enim servo communi suavit, ut fugeret vel etiam invito socio eum occultavit vel vinctum habuit. Competit enim de his lex Fabia de plagiariis. Est autem crimen publicum, quod ad modum delicti punitur. Plerumque qui eius reus est, in metalla damnatur. Excipe tamen illum, qui servo non solum suavit, ut aufugeret, sed etiam vendidit eum, quum servus esset, ut dixi, non ingenuus. Is enim adeo capite punitur.

Quaere lib. 60. tit. 6. cap. 9. et quae sit poena legis Fabiae tit. 48. eiusdem libr. cap. 8. et ultimum et lib. 7. tit. 11. cap. 43.

L. Si a te petiero¹⁾, ut fundam emeris, ita ut pars mihi cederetur, et ego antea eum emero, tunc solum actionem contra me habes, cum placuit sive cum propositum habuimus²⁾, ut commune negotium gereretur, et deducta parte, de qua tecum disserui, reliquas partes³⁾ tibi praesto.

1) si petiero] Primus et Secundus vicini erant: habebat autem et Tertius agrum, qui prope iacebat et coniunctus erat cum agris Primi et Secundi. Fama exorta est Tertium agrum suum alienare velle. Quo cognito Primus, qui verebatur, ne fundus ad potentem perveniret personam et ipsi propter fines vel alia quaedam iniuria fieret propter vicini futuri potentiam, Secundo persuasit, qui amicus Tertii erat, ut fundum Tertii emeret, ita ut pars agri fundo Secundi adiacens Secundo cederet, pars autem fundo Primi vicina Primo praestaretur. Haec Primus cum Secundo dixisset, antea agrum emit ignorante Secundo. Quaeritur, utrum actio quaedam Secundo contra Primum competat. Et Iulianus interrogatus implicitam et difficilem ad expediendum esse dicit quaestionem. Ceterum casum huic distinctioni subiicit. Nam si hoc tantummodo actum fuit, ut Secundus agrum Tertii emeret et cum Primo divideret, et quasi mandans haec Primus cum Secundo locutus est, veluti si mandavit ei, ut fundum emeret, tunc nullam actionem contra Primum Secundus habebit: nemo enim, qui mihi mandavit, ut rem ipsi emerem, et postea ipse rem prius emit, mihi obligabitur propterea, quod emit. Sed si hoc actum fuit, ut commune negotium gereretur, pro socio Primus tenebitur, ut partes agri, qui Tertii fuit, suo fundo vicinas sibi habeat, reliquas autem Secundo tradat.

Cyriilli. Rogavi te, ut agrum inter meum et tuum intermedium emeris, qui communis nobis esset: ego vero antea eum emi. Si hoc non simpliciter dixi, sed animo societatis contrahendae, pro socio actione tibi teneor.

Innominati. Recte dixit petisti, et non mandavit. Tunc enim mandati ageretur.

2) propositum habuimus] Quod uterque nostrum fundum vicinum haberet.

3) reliquas partes] Si hoc solum actum sit, ut fundus emeretur et a te necum divideretur; veluti si

e) Haec in Cod. Coisl. oblitterata sunt. f) Cod. Coisl. γαβίω. g) Lectio Cod. Coisl. μετέμειλον haud dubie spuria est; legendum eis τὸ μετὰλλον. h) Fabr. μθ'. Cod. Coisl. add. Ἰδεμ. i) Cod. αὐτό. k) In Cod. Coisl. ἀγωγὴν deest. Habet Fabr. l) Ita Cod. Coisl. Fabr. ὑπέξιαισεν. m) Cod. Coisl. διελέχθη. Fabr. ut in textu. n) Cod. Coisl. πρώτῳ. o) Lege ἀγωγὴν. Cod. ἀγοράν.